

Socialpedagogisk hästverksamhet som stöd för barns och ungdomars sociala färdigheter

En kvalitativ studie ur de professionellas perspektiv

Sabina Forsman

Examensarbete

Det sociala området

2014

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	
Författare:	Sabina Forsman
Arbetets namn:	Socialpedagogisk hästverksamhet som stöd för barns och ungdomars sociala färdigheter – en kvalitativ studie ur de professionellas perspektiv
Handledare (Arcada):	Maria Forss
Uppdragsgivare:	
Sammandrag: Syftet med detta examensarbete är att öka kunskap om hur man med hjälp av socialpedagogisk hästverksamhet kan stöda barns och ungdomars sociala färdigheter. Mina frågeställningar är: hurdana utmaningar har barn och ungdomar angående deras sociala färdigheter och hurdana metoder och arbetssätt används för att stöda barns och ungdomars sociala färdigheter inom socialpedagogisk hästverksamhet. I den teoretiska referensramen tar jag upp barns och ungdomars sociala färdigheter, vilka utmaningar de har samt hur de sociala färdigheterna kan övas. Vidare tar jag också upp socialpedagogik samt socialpedagogisk hästverksamhet, samt hurdana metoder kan användas. Mitt arbete är riktat till professionella som jobbar med barn och unga, t.ex. lärare, barnträdgårdslärare och annan dagvårdspersonal, professionella inom barnskyddet, sjukvården etc. Till detta arbete har jag intervjuat fem stycken personer som bedriver socialpedagogisk hästverksamhet runtom i Finland. Som kriterier för mina informanter är att de skall ha utövat socialpedagogisk hästverksamhet i minst ett år och att alla utövare som gått tilläggsutbildningen har en tidigare högskoleutbildning inom det sociala området, utbildningsväsendet eller sjukvården. Som insamlingsmetod har jag använt halvstrukturerad intervju som blev inbandad. I resultatet visade sig att de utmaningar som informanternas klienter hade var väldigt lika; de mest förekommande utmaningarna var problem med att känna igen känslor, att kunna uttrycka dem, aggression, koncentrationssvårigheter samt oförmåga att kunna lyssna och ta emot instruktioner. Också metoderna och arbetssätten var till grunden lika, då alla informanter litade på de praktiska arbetet som görs i stallet, samt att använda hästen och dess välmående som en spegel för barnets och ungdomens eget välmående.	
Nyckelord:	Socialpedagogisk hästverksamhet, socialpedagogik, barn och ungdomar, sociala färdigheter, arbetssätt och metoder
Sidantal:	58
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	20.05.2014

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	
Author:	Sabina Forsman
Title:	Socio-pedagogic horse activity as support for the social skills of children and youth – a qualitative study from the perspective of professionals
Supervisor (Arcada):	Maria Forss
Commissioned by:	
Abstract: The aim for this study is to increase the knowledge of how one can support the social skills of children and youth with socio-pedagogic horse activity. My research questions are: what are the challenges children and youth have in their social skills and what are the methods and practices that are used to support the social skills of children and youth. In my theoretical frame I will address the social skills of children and youth, what kind of challenges they may have and how they can be improved. I will also include socio-pedagogic and socio-pedagogic horse activity and what kind of methods one can use. My study is aimed for professionals who work with children and youth, e.g. teachers, kindergarten teachers and other kindergarten personnel, child welfare and healthcare professionals etc. For this study I have interviewed five individuals who practise socio-pedagogic horse activity in Finland. My criterias for my informants are that they have practised socio-pedagogic horse activity for a year and that every informant has participated in the further education and has a study of higher education within the social services, the educational system or healthcare. As a gathering-method of information I use a half-structured interview that has been recorded. The results showed that the challenges children and youth have in their social skills are very alike; the most typical challenges were troubles identifying their own emotions and express them, aggressiveness, difficulties with both concentration and listening to instructions. Also the methods used by the informants were fundamentally the same, many of the informants trusted in the practical work that is done in the stables, and to use the horse's wellbeing as mirror to the child's and youth's own wellbeing.	
Keywords:	Socio-pedagogic, socio-pedagogic horse activity, children and youth, social skills, methods and practices
Number of pages:	58
Language:	Swedish
Date of acceptance:	20.05.2014

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaaliala
Tunnistenumero:	
Tekijä:	Sabina Forsman
Työn nimi:	Sosiaalipedagoginen hevostoiminta lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen tukena – kvalitatiivinen tutkimus ammattilaisten näkökulmasta
Työn ohjaaja (Arcada):	Maria Forss
Toimeksiantaja:	
Tiivistelmä: Tämän opinnäytetyön tarkoitus on lisätä tietoa siitä miten sosiaalipedagogisen hevostoiminnan avulla voi tukea lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja. Tutkimuskysymykseni ovat : mitkä ovat ne haasteet mitä lapsilla ja nuorilla on heidän sosiaalisissa taidoissaan sekä mitkä ovat menetelmät ja työskentelytavat millä lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja voitaisiin tukea. Teoreettisessa osassa käsittelen lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja, mitkä ovat yleisimmät haasteet sekä miten sosiaalisia taitoja voi harjoitella. Lisäksi tulen käsittelemään sosiaalipedagogiikka ja sosiaalipedagogista hevostoimintaa sekä mitä työskentelytapoja voidaan käyttää. Työni on osoitettu lasten ja nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille esim. opettajille, lastentarhanopettajille sekä muille lastentarhan työntekijöille sekä lastensuojelun että hoitotyön ammattilaisille. Tähän työhön olen haastatellut viittä sosiaalipedagogista hevostoimintaa harjoittavaa ammattilaista. Valintakriteereinä on että haastateltavat ovat harjoittaneet sosiaalipedagogista hevostoimintaa yli vuoden, heillä on sosiaalipedagogisen hevostoiminnan täydennyskoulutus sekä aikaisempi korkeakoulukoulutus sosiaalialalta, koulutusosalta tai sairaanhoitoalalta. Haastattelumetodina käytin puolistrukturoitua haastattelua joka nauhoitettiin. Tulosten mukaan haastateltavien asiakkailta on melko samanlaisia haasteita sosiaalisissa taidoissaan: useimmiten esiintyvät haasteet ovat tunteiden tunnistaminen ja ilmaisu, aggressivisuus, keskittymisvaikeudet sekä kykenemättömyys kuunnella ja ottaa vastaan ohjeita. Myös haastateltavien työskentelytavat ja menetelmät ovat pohjiltaan samoja, kaikki haastateltavat luottivat käytännön tallitöihin sekä hevosen käyttäminen peilinä lapsen ja nuoren oman hyvinvoinnin kannalta.	
Avainsanat:	Sosiaalipedagoginen hevostoiminta, sosiaalipedagogiikka, lapset ja nuoret, sosiaaliset taidot, työtavat ja menetelmät
Sivumäärä:	58
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	20.05.2014

INNEHÅLL

1	Inledning.....	8
1.1	Bakgrund.....	9
1.2	Syfte och frågeställningar.....	10
2	Tidigare forskning.....	10
2.1	Urval av tidigare forskning.....	11
2.2	Forskning ur professionellas perspektiv.....	11
2.3	Forskningar ur klienternas perspektiv.....	13
2.4	Sammanfattning.....	14
3	Stöda barns och ungdomars sociala färdigheter.....	16
3.1	Barns och ungdomars sociala färdigheter.....	16
3.1.1	<i>Svaga sociala färdigheter.....</i>	<i>18</i>
3.1.2	<i>Hur kan sociala färdigheter övas?.....</i>	<i>19</i>
3.2	Socialpedagogisk verksamhet för barn och unga.....	20
3.2.1	<i>Barn och ungdomars delaktighet samt känsla av gemenskap.....</i>	<i>21</i>
3.2.2	<i>Socialpedagogisk hästverksamhet.....</i>	<i>23</i>
3.2.3	<i>Metoder och arbetssätt inom socialpedagogiken och socialpedagogisk hästverksamhet.....</i>	<i>25</i>
3.3	Sammanfattning av den teoretiska referensramen.....	26
4	Metod.....	27
4.1	Intervju som metod.....	27
4.2	Urval av informanter.....	28

4.3	Innehållsanalys.....	29
4.4	Etiska överväganden	30
5	Resultat	31
5.1	Barns och ungdomars utmaningar i kommunikation.....	31
5.2	Barn och ungdomars utmaningar med att uttrycka och känna igen känslor	33
5.3	Metoder och arbetssätt att förstärka sociala färdigheter i grupp	34
5.4	Metoder och arbetssätt för att stärka individuella sociala färdigheter	36
5.5	Resultatsammanfattning.....	38
6	Analys.....	39
6.1	Barns och ungdomars utmaningar i deras sociala färdigheter.....	40
6.2	Metoder och arbetssätt för att stöda barns och ungdomars sociala färdigheter	41
7	Diskussion	43
7.1	Diskussion kring resultat.....	43
7.1.1	<i>Svar på forskningsfråga 1.....</i>	<i>44</i>
7.1.2	<i>Svar på forskningsfråga 2.....</i>	<i>45</i>
7.2	Diskussion kring metodvalet.....	46
7.3	Studiens trovärdighet.....	46
7.4	Förslag till fortsatt forskning.....	47
	Källor.....	49
	Bilaga 1	54
	Bilaga 2	56
	Bilaga 3	58

Tabeller

Tabell 1, <i>Översikt av den tidigare forskningen</i>	15
Tabell 2, <i>Sammanfattning av den teoretiska referensramen</i>	26
Tabell 3, <i>Exempel på kategorisering av data</i>	30
Tabell 4, <i>Sammanfattning av resultatredovisningen</i>	39

1 INLEDNING

”Horses and children, I often think, have a lot of the good sense there is in the world.”

Josephine DeMott Robinson, 1868-1948

Förebyggande arbete, tidigt upptäckande och ingripande är ytterst viktigt i arbetet mot uteslutning och exklusion. Man kan fråga sig, vore det inte lättare att satsa på förebyggande arbete istället för att ta itu med problemet när det har redan skett? Det är här socialpedagogisk hästverksamhet kommer in. Socialpedagogisk hästverksamhet är en relativt ny rehabiliterande verksamhet, dock har det visats att t.ex. barn och unga inom barnskyddet har haft nytta av verksamheten (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry, 2011; Hyvätti, 2009:79). Eftersom verksamheten är såpass ny och på kort tid blivit ganska populär, har det blivit något av en ”trend” att olika stallföretagare uppger vara stall med socialpedagogisk hästverksamhet, fastän de saknar kompetens och utbildning som krävs för att driva verksamheten. Många blandar också mellan ridterapi, handikappridning och socialpedagogisk hästverksamhet och tror att det handlar om samma sak.

Mitt livslånga intresse för hästar var en orsak till att jag valde detta ämne. Jag kom första gången i kontakt med hästar och stall som användes i rekreations och rehabiliterande syfte hösten 2011 då jag var på praktik i stallet på Utterbäck, Borgå. Där fick jag höra om ridterapi, något som jag blev mycket intresserad av. Min sista och fördjupade praktik gjorde jag på Skata gård i Nordsjö, var man på gårdens stall hade både ridterapi, socialpedagogisk hästverksamhet och rehabiliterande arbetsverksamhet. På gården fick jag i praktiken se hur hästarna och stallomgivningen kan användas för att klienterna skall må bättre.

Jag hoppas att med detta arbete öka intresset för socialpedagogiskt hästverksamhet inom det sociala området. Detta arbete är därför också riktat till professionella inom dagvården, barnskyddet samt fritidsledare.

1.1 Bakgrund

Forskningar visar att djurassisterad terapi har en positiv inverkan på människan; t.ex. genom att minska stress hos mentalpatienter i sjukhus (Barker & Dawson, 1998). Redan Hippokrates i antikens Grekland konstaterat det samma, och senare har man i Storbritannien och i Mellaneuropa vittnat om hur hästen och människans samspel frambringat resurser som på ett positivt sätt sköter hela människans psykofysiska helhet (Koistinen, 2002:68-69). Djurens positiva inverkan baserar sig på deras lugnande förmåga; beröringen och närheten till djuret ger tröst och stöd. Det är också ofta enklare att kommunicera med djur, då inget prat behövs. All växelverkan baserar sig på kroppsspråket, som i vissa situationer kan vara mer äkta än verbal kommunikation. Den egentliga djurassisterade terapin är en vårdform som en professionell inom social- och hälsovården ger. Klienten/patienten har en diagnos, vården/verksamheten har ett syfte och vården/verksamheten övervakas systematiskt.(Green Care Finland, 2013)

Utav djurassisterade terapier är ridterapi den mest ”kända”; verksamheten sattes igång redan 1988 (Mattila-Rautiainen, 2011:16). Inom ridterapi koncentrerar man sig mer på den fysiska aspekten och de fysiska impulserna hästen ger åt klienten när han/hon rider på terapihästen, t.ex. lugna spasticitet, förbättra andningen och gångträning för personer som mist sin förmåga att gå. Ridterapi är också mer individinriktat än socialpedagogisk hästverksamhet (Suomen Ratsastusterapeutit Ry, 2013). Till ridterapeut kan man utbildas i Ypäjän Hevosopisto, en utbildning på 52 sp, och som tar tre år (Ypäjän Hevosopisto, 10.1.2013). Dock, förutom hästar, är också hundar, lamor och alpackor lämpade för terapianvändning och i rehabiliterande syfte (Terapia-alkat ja laamat, 2013 ; Hoivakoira, 2013).

Socialpedagogisk hästverksamhet fick sin början år 2001 då Finska ryttarförbundet startade projektet "Ratsastuspedagogia ehkäisemään lasten ja nuorten syrjäytymistä" med finansiering av Utbildnings- och kulturministeriet. Målet med projektet var att genom hästverksamheten utveckla och stöda förebyggandet av barns och ungdomars utslagning. Förutom ridskolor och ridstall, innefattade projektet också travstall (Koistinen, 2002:68). Verksamheten gick först under namnet ridpedagogik, men eftersom den hade en så stark socialpedagogisk grund, ändrade man namnet till socialpedagogisk hästverksamhet år 2004 (Hyvätti, 2009:75). I Finland kan man läsa kurser inom socialpedagogisk hästverksamhet i Ypäjän Hevosopisto, Åbo Universitet och Itä-Suomen Koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate, var det tas varje år 20 nya studeranden och utbildningen är mellan 20 och 25 sp.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med mitt examensarbete är att öka kunskap om hur man med hjälp av socialpedagogisk hästverksamhet kan stöda barns och ungdomars sociala färdigheter. Arbetet är riktat till alla professionella som jobbar med barn och unga. Mina frågeställningar är;

1. Hurdana utmaningar har barn och ungdomar angående deras sociala färdigheter?
2. Hurdana metoder och arbetssätt används för att stöda barns och ungdomars sociala färdigheter inom socialpedagogisk hästverksamhet?

2 TIDIGARE FORSKNING

I tidigare forskning angående socialpedagogisk hästverksamhet har man dock nästan uteslutet forskat barn och unga, varav största delen av de undersökta är flickor eller unga kvinnor. I två av forskningarna, som jag kommer att redogöra för, har man undersökt och utfrågat professionella inom socialpedagogisk hästverksamhet. Två av arbeten gör det

dock ur professionellas synvinkel, vilket också inspirerade mig att forska i socialpedagogisk hästverksamhet utgående från de professionellas perspektiv. Tre av forskningarna är gjorda i Finland och en i Wales.

2.1 Urval av tidigare forskning

Jag har använt mig av sökorden *equine-assisted therapy/psychotherapy*, *sosiaalipedagoginen hevostoiminta* och *sosiaalipedagoginen hevostoiminta progradu*. Forskningarna är hittade från yrkeshögskolornas publikationsarkiv Theseus, databasen EBSCO samt sökmotorn Google Scholar. Jag ville inte använda endast en databas för att söka forskning; jag ville koncentrera mig på finländska forskningar, men tyckte att en utländsk forskning kunde ge intressanta synvinklar på ämnet. Artiklarna fick inte heller vara äldre än från 2001. Alla forskningarna är relevanta, då de handlar om socialpedagogisk hästverksamhet, eller engelskans motsvarande *equine-assisted therapy/learning* (Mattila-Rautiainen, 2011:9), och alla undersöker hur socialpedagogisk hästverksamhet kan användas med barn och unga.

2.2 Forskning ur professionellas perspektiv

Katri Saastamoinen (2007), har skrivit en pro-gradu, *Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet psykososiaalisen toimintakyvyn tukemiseen*; Detta arbetets syfte var att undersöka hurdana möjligheter det finns för att använda socialpedagogisk hästverksamhet för att stöda den psykosociala funktionsförmågan. Hon hade också utarbetat flera underfrågor, som löd på följande sätt; vad är det som gör hästverksamheten socialpedagogiskt? Hur kan ett socialpedagogisk arbetssätt främja stödandet av den psykosociala funktionsförmågan med hjälp av socialpedagogisk hästverksamhet? Hur kan socialpedagogisk hästverksamhet användas för att stöda de olika delarna i klientens funktionsförmåga? Hur kan man med hjälp av socialpedagogisk hästverksamhet påverka de sociala bristerna/nackdelarna som uppstått på grund av brist på funktionsförmåga? I fallstudien har Saastamoinen observerat 13 klienter under våren

2006 som var med i verksamheten antingen ensamma eller i mindre grupper. Saastamoinen undersökte inte egentligen klienterna, utan deras funktionsförmåga och hur socialpedagogisk hästverksamhet kan användas för att stöda den.

Forskningen genomfördes med hjälp av deltagande observationer av verksamheten och temaintervjuer av de professionella när verksamheten gällande de 13 klienter var över. Resultatet visade att socialpedagogisk hästverksamhet kan stöda funktionsförmågan, t.ex. var det möjligt att stöda den sociala funktionsförmågan i grupp genom samarbete var all verksamhet baserade sig på naturlig, social växelverkan. Den fysiska funktionsförmågan kunde också stödas, med hänsyn till klientens möjliga fysiska begränsningar. Genom att konstant uppmuntra kunde man också stöda självkänslan och initiativtagandet, då uppmuntran sporrade klienterna att göra saker själv.

Den andre pro-gradun är skriven av Laura Mustonen (2008); *Oletko katsonut hevosta silmiin? Sosiaalipedagoginen hevostoiminta erityistä tukea tarvitsivien lasten ja nuorten kuntoutuksessa..* Syftet med denna forskning var att undersöka hur socialpedagogisk hästverksamhet kan användas med barn och unga som behöver speciellt stöd. Undersökningen genomfördes med hjälp av enkäter, som skickades till elva professionella runt om i Finland, varav åtta svarade. I enkäterna, som bestod av sju frågor, frågades bl.a. vad socialpedagogisk hästverksamhet betyder för de professionella, varför de använder sig av verksamheten, vilka personer använder socialpedagogisk hästverksamhet o.s.v. Resultaten var mycket enhälliga, informanterna fann att de fått bästa resultaten i gruppverksamhet, dock tyckte vissa att även sammankomster med enskilda individer gett bra resultat. Alla som svarade tyckte också att det viktiga och centrala i hästverksamheten var gemenskapen, upplevelsorna samt funktionsdugligheten. Informanterna motiverade också användandet av verksamheten med att det är en effektiv metod var resultaten syns. Också hästen sågs av alla som svarade som en stor motivator för barnen och ungdomarna, och alla barnen/ungdomarna ville alltid arbeta för hästens bästa, som t.ex. städa hästens box så att hästen hade ett rent hem att vistas i. Hästen väckte

också hos informanterna empatiska känslor och förbättrade deras förmåga att kunna avläsa sociala situationer; i allmänhet blev förståelsen för de egna känslorna bättre.

2.3 Forskningar ur klienternas perspektiv

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta asiakkaitten kokemana är skriven av Marjaana Arponen (2012). Syftet med forskningen var att undersöka och klargöra hur klienterna uppfattade och vilka erfarenheter de hade av socialpedagogisk hästverksamhet, hur de uppfattade stallmiljön samt vilka förutsättningar det krävs av verksamheten. Som metod användes observation och frågeformulär som stöd för intervju; de sex informanterna som valdes var mellan 13 och 20 år och var med i verksamheten november-december 2011 och träffades åtminstone varannan vecka; allt som allt blev det åtta träffar.

Alla informanter var flickor och hade tidigare hästkunskaper. De flesta hade också någon sorts koncentrationssvårighet, brister i sina sociala färdigheter och svårigheter att kontrollera sina känslor. Alla intervjuade tyckte att stallet, hästarna och omgivningen var trevliga; de flesta hade varit nervösa och oroliga före ankomsten till stallet, men sade att mottagningen varit varm. Vissa av informanterna hade också överdrivit om sina hästkunskaper, medan andra orkade inte lyssna färdigt på order som gavs. Gemensamt för alla var dock nyfikenheten och intresse för hästar. Arponen kom fram till det resultat som hon hade väntat sig; informanterna hade fått bättre självförtroende och började ta själv mer initiativ; de blev mer öppna och började själva planera och föreslå vad de ville göra under sessionerna, samtidigt som deras sociala färdigheter också förbättrades.

Den sista valda forskningen är skriven av Hannah L. Burgon (2011) och heter *Queen of the world: experiences of "at-risk" young people participating in equine-assisted learning/therapy* (Equine-assisted learning = EAL/ equine-assisted therapy = EAT), man undersökte och observerade sju marginaliserade/utstötta ("at-risk") ungdomar, fem flickor och två pojkar i åldern 11-16 under två år antingen en gång i veckan eller varannan

vecka; alla fick varsin häst eller ponny som de skulle sköta om och som de fick rida på, ifall de ville. Vissa av ungdomarna hade ADHD, autism eller andra koncentrationssvårigheter. Syftet var att undersöka ungdomarnas erfarenheter av både EAL och EAT. Också i denna studie, var resultaten positiva; informanterna hade blivit mer självsäkra, fått en ökad förståelse för empati och också här hade deras sociala färdigheter förbättras. All information samlades via observation av klienterna, öppna intervjuer samt andra samtal med klienterna.

2.4 Sammanfattning

I alla fyra undersökningarna var den huvudsakliga målgruppen som undersöktes ungdomar med dålig skolframgång, ADHD, bristande självförtroende etc. All forskning förutom en, som gjordes med enkäter, hade gjorts med hjälp av observationer och intervjuer. Gemensamt för alla undersökningar var att de i största utsträckning visat positiva resultat angående användning av socialpedagogisk hästverksamhet tillsammans med barn och unga. I resultatet hade de unga fått bättre självförtroende och blev mer initiativtagande, samt i några forskningar hade även klienternas empatiförmåga blivit bättre och i en av forskningarna kom det också fram att klienterna som undersöktes hade fått en bättre förståelse för sina egna känslor. På nästa sida visas i tabell 1, Översikt av tidigare forskning, en sammanfattning av artiklarna samt deras syfte, den valda undersökningsmetoden och vilket resultat som nåddes.

Artikel	Vad undersöktes/syfte	Metod	Resultat
Saastamoinen, 2007. <i>Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet psykososiaalisen toimintakyvyn tukemiseen</i>	Hur kan socialpedagogisk hästverksamhet stöda den psykosociala funktionsförmågan hos ungdomar.	Observationer av 13 klienter under deras sessioner, temaintervjuer av professionella.	Möjligt att stöda den psykosociala funktionsförmågan, tex. främja sociala färdigheter genom samarbete i stallet; klienterna blev mer initiativtagande, självsäkra.
Mustonen, 2008. <i>Oletko katsonut hevosta silmiin? Sosiaalipedagoginen hevostoiminta eritystä tukea tarvitsivien lasten ja nuorten kuntoutuksessa</i>	På vilket sätt kan socialpedagogisk hästverksamhet användas som rehabiliterande verksamhet med barn och unga, som behöver speciellt stöd?	Enkäter, skickades runt till flera stycken professionella utövare av socialpedagogisk hästverksamhet, elva stycken respondenter svarade.	Förbättrad förståelse för de egna känslorna, väckte empatiförmågan hos klienterna.
Arponen, 2012. <i>Sosiaalipedagoginen hevostoiminta asiakkaitten kokemana</i>	Undersöka och klargöra hur klienternas erfarenheter av socialpedagogisk hästverksamhet, hur de uppfattade stallmiljön samt vilka förutsättningar det krävs av verksamheten .	Observering av klienterna samt intervju; sammanlagt sex informanter deltog.	Informanterna hade fått bättre självförtroende, initiativförmågan samt de sociala färdigheterna förbättrades.
Burton, 2011. <i>Queen of the world: experiences of "at-risk" young people participating in equine-assisted learning/therapy</i>	Syftet var att undersöka informanternas erfarenheter av EAL (Equine-assisted therapy) och EAT (Equine-assisted learning).	Observation av klienternas sessioner, intervju och andra samtal.	Ökad empatisk förmåga, bättre självförtroende och självkänsla, blivit mer initiativtagande.

Tabell 1, Översikt av tidigare forskning

3 STÖDA BARNES OCH UNGDOMARS SOCIALA FÄRDIGHETER

Barns och ungdomars sociala färdigheter, samt deras utmaningar, kommer att utgöra stommen för min teoretiska referensram. Min teoretiska referensram kommer också att ta fasta på socialpedagogisk verksamhet för barn och ungdomar, då socialpedagogisk hästverksamhet baserar sig på denna tvärvetenskap. Vidare kommer jag också att ta upp delaktighet och känslan av gemenskap, då dessa två aspekter är några av de viktigaste hörnstenarna inom socialpedagogisk och socialpedagogisk hästverksamhet.

3.1 Barns och ungdomars sociala färdigheter

Generellt kan sociala färdigheter definieras som ett lärt beteende eller uppförande som är socialt accepterat och skapar konstruktiv växelverkan människor emellan. Sociala färdigheter behövs bl.a. i anpassning av nya grupper, när man träffar andra människor eller vill skaffa nya vänner (Kauppila, 2000:125). Att vara social och ha sociala färdigheter är dock inte synonymt; att vara social är ett medfött särdrag, medan sociala färdigheter lär man sig genom interaktion med andra människor. Någon kan vara mycket social, men kommer inte överens med andra människor, medan en annan kan ha bra sociala färdigheter och fungerar bra tillsammans med andra, men vill inte umgås. Sociala färdigheter är alltså något som är inlärt, medan att vara social är ett personlighetsdrag (Keltikangas-Järvinen, 2010:17).

Enligt Kauppila (2006), är de sociala färdigheterna indelade i fyra olika grupper, som börjar med de "lättaste" och mest grundläggande färdigheterna som de flesta personer borde kunna utnyttja och kontrollera i ett rätt så tidigt stadiet av sitt liv. Med detta menas färdigheter som att kunna presentera sig själv och andra, att kunna lyssna till andra och kunna starta en konversation. Det hör även till att man har tillräckligt med sociala färdigheter att kunna upprätthålla en konversation, samt kunna fråga råd och hjälp, kunna intervjua fritt en annan person och kunna ta emot och ge komplimanger. Den andre

gruppen som Kauppila identifierat är sådana sociala färdigheter som man kanske inte behöver använda hela tiden i det vardagliga livet. Denna grupp av mer utvecklade sociala färdigheter innefattar sådana handlingar som att kunna gå med i och fungera i en grupp samt knyta vänskapsband och förmåga att samarbeta, kunna ge och ta emot anvisningar samt kunna be om förlåtelse. Också förmågan att påverka andra och visa en viss bestämdhet inför andra hör till denna grupp. Den tredje gruppen, som Kauppinen omnämnt ”de sociala känslöfärdigheterna” (*fi: sosiaaliset tunnetaidot*), handlar som namnet uppger om känslor i sociala situationer; kunna nämna känslor, veta i hurdant känslotillstånd man själv är och kunna uttrycka sina känslor på rätt sätt; t.ex. veta och kunna visa på ett konstruktivt sätt att man är rädd, arg, glad, tillgivenhet osv. . Förutom att känna till sina egna känslor, är det också meningen att man skall kunna ta i hänsyn andra människors känslor och kunna läsa dem rätt, samt kunna visa en viss empatiförmåga. Förutom att ta i hänsyn till andra människor och deras känslor, skall man också kunna ta emot och behandla deras ilska och rädsla. Den sista indelningen, som benämnts ”övriga sociala färdigheter” innefattar några av de mest krävande sociala färdigheterna, såsom färdigheter inom kundtjänst, vara en ”bra förlorare” inneha bra förhandlingsfärdigheter, kunna handskas med våld, mobbning och ensamhet samt klara av orättvis behandling och anklagelser.(Kauppila, 2006:129-128)

Till de sociala färdigheterna hörs också alltid en etisk och moralisk aspekt; t.ex. ett barn eller en ungdom kan ha väldigt effektiva metoder för att klara sig i grupp och tillsammans med sina kamrater, men metoderna är kanske inte etiskt acceptabla. Aggressivitet är i många situationer ett väldigt effektivt sätt att få vad man vill snabbt, medan med ett socialt konstruktivt beteende tar det längre tid att nå målet, om man överhuvudtaget gör det. Barnets eller ungdomens utvalda beteende är inte alltid socialt önskvärt och vårdnadshavaren måste ibland arbeta med barnet så att barnets beteende blir ”samhällsacceptabelt”. Till social färdigheter hörs också, som redan nämnts, en viss förmåga att förstå en annan människa, hans/hennes synpunkt och känslor. Därför inkluderas både empati, alltså förmågan att kunna sätta sig in i en annans situation, och sympati, d.v.s. den andres upplevelser väcker känslor som t.ex. medlidande. (Keltikangas-Järvinen, 2010:17, 22-24)

3.1.1 Svaga sociala färdigheter

Många barn saknar dock väsentliga sociala färdigheter, som de förväntas ha. Orsakerna till dessa brister i de sociala färdigheterna kan vara många, och färdigheterna utvecklas inte utan att någon lär barnet dem. Brist på sociala färdigheter kan leda till flera problem, då avsaknad av sociala färdigheter ses som ett slags avvikande beteende, och i värsta fall exklusion i sociala situationer (Kauppila, 2000:134, Persson, 2000:25); tex barn med ADHD, tourettes och en störning inom autismspektrumet lider ofta av outvecklade sociala färdigheter (Korteikko, 2011:14). Andra barn, som inte har något av dessa nämnda diagnoser, kan ha svårt att förstå dessa osynliga utvecklingsstörningar; om ett konstigt eller annorlunda beteende kan förklaras med ett synligt funktionshinder, har barn mycket lättare att acceptera dessa ”avvikande” barn (Madsen, 2006:207). Många barn blir stämplade som besvärliga då deras sociala färdigheter är bristande. Detta kan leda till att barnet har det svårare att få vänner, vilket ofta leder till frustration och aggressivt beteende som i sin tur ytterligare försvårar skaffandet av vänner (Kauppila, 2000:135). Bristfälliga sociala färdigheter beror ofta på otillräckliga eller avsaknad av sådana modeller som skulle kunna lära ut dessa färdigheter. Också föräldrarnas psykiska faktorer såsom depression, ensamhet, ångest, alkoholism och schizofreni kan hämma utveckling av en persons sociala färdigheter. Omgivningens stressfaktorer och olika traumatiska händelser kan orsaka tillbakadragenhet från sociala kontakter vilket gör att färdigheterna blir bristande (Kauppila, 2000:129).

Det kan dock också vara att barnet har välutvecklade sociala färdigheter men har språkliga svårigheter, d.v.s. kan inte uttrycka sig på ett tillräckligt effektivt sätt genom tal. Svårigheter i kommunikation med sina medmänniskor förorsakar konsekvenser på alla livsplan. Eftersom de språkliga färdigheterna påverkar också mängden medverkan i olika situationer som kräver kommunikation och växelverkan människor emellan, är de också tätt länkade till utvecklingen av sociala färdigheter. Om ett barn eller en ungdom inte kan göra sig förstådd, blir han/hon utanför all växelverkan och socialt samspel (Korteikko, 2011:14-15). Olika problem kan uppstå då barnet eller ungdomen inte vet hur man börjar en konversation, hur man uppehåller den eller hur reagera positivt på någon annans initiativ till diskussion (Webster-Stratton, 2011:222). I värsta fall kan detta leda till

mobbing, då klasskamraterna inte förstår vad barnet eller ungdomen försöker säga. Ifall barnet är helt ensamt, kan detta ha förödande effekter som kan leda till exklusion ur samhället (Korteikko, 2011:15).

Som tidigare nämnt, är aggression ett effektivt sätt att få sin vilja igenom, men i det långa loppet kan det försvåra skaffandet av vänner, särskilt när det handlar om barn och unga. Aggressivitet kan ses som brist på sociala färdigheter (Keltikangas-Järvinen, 2010:65), och man har upptäckt att aggressiva barn/ungdomar ofta har svårare att läsa av det sociala läget, vilket gör att de reagerar häftigare på sådana situationer de anser vara oklara eller otydliga (Webster-Stratton, 2011:246). Ofta så avtar dock aggressionen ju äldre barnet blir, men hos vissa individer kan de aggressiva utbrotten bli en del av personens tillvägagångssätt. Detta kan ofta bero på att vårdnadshavarna varit inkonsekventa i sitt beteende, d.v.s emellanåt varit mycket strikta och disciplinära, för att sedan i nästa stund tillåta precis allt som barnet gör. Också barnets egna sensitivitet och empatiförmåga spelar stor roll; en del barn och unga är mindre empatiska och känsliga för andra personers situation (Keltikangas-Järvinen, 2010:69).

3.1.2 Hur kan sociala färdigheter övas?

Sociala färdigheter och social växelverkan är något som barn lär sig redan efter födseln genom att observera sin omgivning. Särskilt barn behöver positiva erfarenheter och upplevelser när de är i växelverkan med vuxna (Kauppila, 2006:134).

De största områden som ofta kräver mer övning är kommunikationsförmågan, d.v.s kunna uttrycka sig verbalt om sina känslor samt lyssna till den andre parten (Kauppila, 2006:22). Detta område kan tränas genom olika övningar, och förstå vad som gör en till en bra lyssnare eller samtalspartner; t.ex. att ha ögonkontakt med den man pratar, inte pyssla med annat och inte avbryta eller byta samtalsämne hur som helst (Kalliopuska, 1995:18). Det andra utvecklingsområdet är utveckling av sociala förmågor. Med detta menas den

förmågan eller skickligheten en person har att komma överens med andra människor, t.ex. hur bra man fungerar inom olika grupper. I grund och botten baserar sig detta på de medfödda personlighets- och temperamentsdragen hos en person, vilket gör att mer extroverta personer kan ha ett litet försprång jämfört med introverta personer; men eftersom sociala färdigheter är inlärd färdigheter, kan de sociala förmågorna tränas genom erfarenhet och utbildning. (Kauppila 2006:22-23).

Det tredje utvecklingsområdet är social varseblivning och utveckling av sensitivitet. Med detta avses förmågan att kunna läsa andra människor och deras kroppsspråk; vad kan vi läsa av en annan människa och hur mycket? Detta utvecklingsområde är mycket beroende på den enskilde individens egna sociala sensitivitet, men detta kan tränas i sociala situationer och i grupp (Kauppila, 2006:23). Man kan också träna på att läsa andra människor genom att t.ex. studera fotografier i tidningar och försöka komma underfund med vilka känslor personerna i fotografierna uppvisar (Kalliopuska, 1995:76). Empati är det fjärde utvecklingsområdet och handlar om ens förmåga att kunna sätta sig i någon annans situation, och är en av de mer krävande utvecklingsområdena (Kauppila, 2006:24). Empati kan också läras ut och utvecklas, med hjälp av olika roller och dramalekar. Dock ofta är sådana personer, som kan identifiera sina egna känslor och andras, ofta mer empatiska (Haapaniemi, 2003:21-22).

3.2 Socialpedagogisk verksamhet för barn och unga

Sedan 1970-talet blev socialpedagogiken något mer ”offensiv”, genom att bli mer förebyggande och ta itu i problemen innan de blir egentliga problem (Madsen, 2001:15-16). Enligt Madsen (2006) klassas socialpedagogiken ofta som en slags ”krispedagogik”; den har som uppgift att förebygga och lösa sociala och pedagogiska problem. Ett av socialpedagogikens grundläggande syfte är att utveckla den sociala växelverkan och dialogen mellan ”individerna och de samhälleliga institutionerna”, såsom, arbetsplats, familj, skola samt daghem. Socialpedagogiken ingriper där var människans villkor till en fungerande vardag och liv är hotat, vilket gör att till socialpedagogikens verksamhetsfält

hör individer samt grupper av individer som är marginaliserade eller redan utstötta.(Madsen, 2006:65-66)

Verksamhet som baserar sig på ett socialpedagogiskt tankesätt, är anpassningsbart i allt sådant arbete var man träffar på personer med sociala problem och till dem hörande livskriser, samt sådana tillfällen då sociala problem och social marginalisering kan undvikas med pedagogiska medel. Det socialpedagogiska arbetet, dess innehåll och form, verksamhetsområde, målgrupp, metod och kundrelation varierar med tiden och med samhället; arbetets mångfald och omväxling är en direkt följd av de sociala problemens förändringar. Dock i vissa tolkningar ses socialpedagogiken begränsa sig bara till arbete med barn och unga; även om en socialpedagogisk inriktning passar väldigt bra t.ex. för arbete inom barnskydd, innefattar det människans hela livscykel (Hämäläinen & Kurki, 1997: 18-20).

3.2.1 Barn och ungdomars delaktighet samt känsla av gemenskap

Delaktighet handlar i grund och botten om att en person själv ska få vara med och bestämma om ärenden som rör en själv. För att utvidga begreppet en hel del, så hörs också rätten att få information om bestämmelser som gäller en själv, vilka lösningar kommit fram till, vilka åtgärder kommer att tas samt möjlighet att uttrycka sin åsikt om alla beslut som gäller en själv. Förutom att det finns en möjlighet att få reda på information och erbjuden chansen att delta i olika verksamheter, har barnet och ungdomen också rätt att inte ta del av den information som rör dem eller delta i olika verksamheter, om de så vill. (Sosiaaliportti, 16.1.2014)

I Finland är barns och ungdomars delaktighet uppskriven och garanterad i lagen, bl.a. i grundlagen (11.6.1999/731, 2 kap, 6§), var det står att *”Barn skall bemötas som jämlika individer och de skall ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.”*. Förutom grundlagen, tar också barnskyddslagen (13.4.2007/417) upp barns och

ungdomars delaktighet och förpliktar alla som är med och utvecklar tjänster som berör barn och ungdomar, att ta reda på deras åsikter samt hör vad de har att säga. Dock är det många som tror att delaktighet betyder att barnet eller ungdomen skulle få sin vilja igenom hela tiden, och att han/hon skulle få bestämma om precis allt; man ser delaktighet som ett slags självbestämmanderätt, vilket inte är helt riktigt. Barnet och ungdomen skall ses som sin egen person och inte som någon som kommer och blir rehabiliterad, bara en patient, bara studeranden eller bara som klienter inom barnskydd. (Lönnbäck, 2012: 22-23, 24)

En gemenskap (fi:*yhteisö*) skiljer sig från en vanlig grupp med människor genom att dess medlemmar är bundna till varandra utgående från de positiva känslor som uppkommer i gemensam verksamhet. Benämningen ”gemenskap” kan alltså användas då en grupp med människor har delade intressen och erfarenheter, och som kommunicerar med varandra för att uppnå sina egna och gemensamma mål. En gemenskap byggs genom social verksamhet och växelverkan. Här spelar alltså de sociala färdigheterna och kommunikationen en stor roll. Språket är både ett hjälpmedel för att bygga upp ömsesidig social verksamhet och ett sätt för människor att ansluta sig till olika kulturer och institutioner samt sociala grupper. (Koivula, 2012:17-18).

Känslan av gemenskap (fi:*yhteisöllisyys*) däremot, är något som ett gemenskap kan uppnå, men identifiering av vad som klassas som känslan av gemenskap kan vara svårt, då ordet i sig självt är i grund och botten upplevelse- eller erfarenhetsbaserat. Ett sätt att definiera känslan av gemenskap är de känslor om samhörighet och att personerna inom gemenskapen betyder något för varandra. Det har också identifierats fyra s.k hörnstenar eller attribut för detta: Ande (*spirit*) som handlar om att vänskapsband medlemmarna emellan är grunden för gemenskap, detta ger en känsla av emotionell trygghet och samhörighet. Det andra attributet är förtroende (*trust*), som grundar sig på det förtroende att alla inom gemenskapen vet vad som förväntas av dem, samt intern ordning och kapacitet att göra beslut. Handel (*trade*), är det tredje attributet, och med det menas att skillnaderna mellan medlemmarna i gemenskapen utgör grunden för handeln, d.v.s man

lånar sina egna inneboende resurser åt någon annan. Konst (*art*) är den sista och fjärde av attributen, och med detta avses den delade emotionella kontakten, d.v.s en slags ”alla för en och en för alla” mentalitet; utvecklingen för att nå gemenskaplighet kräver kontakt och växelverkan mellan medlemmarna.. Det är dock värt att notera att all känsla av gemenskap inte är alltid likadant för olika personer; de olika aspekterna kan variera beroende på individerna, kulturen och situationsbundna faktorer. Gemenskap uppnås också ofta inom små grupper av personer.(Koivula, 2012: 24)

Däremot ligger rötterna till känslan av gemenskap i den praktiska verksamheten; man kan prata om känslan av gemenskap då verksamheten inte faller sönder fastän det finns olika åsikter, utan alla som är med i också har en vilja att oavsett olika meningsskiljaktigheter, fortfarande jobba och vara tillsammans. Te.x. barn bygger upp sin känsla av gemenskap genom lek och spel, fysiska och verbala upptåg, närhet, uttryck av ömsesidig vänskap samt framhäva gemensamma upplevelser.(Koivula, 2012:25-26)

3.2.2 Socialpedagogisk hästverksamhet

Socialpedagogisk hästverksamhet är en verksamhet som är främst riktad åt barn och ungdomar, och är mer av en förebyggande verksamhet, men kan också användas i rehabiliterande syfte (Peltomäki, 2007: 35). Verksamheten passar olika målgrupper (barnskyddsklienter, personer med skolsvårigheter, personer med drog/alkoholproblem etc), med undantag för dem som är allergiska mot hästar eller hö (Hyvätti, 2009:80-81). Utgångspunkten för verksamheten är hästens och människans samspel samt stallmiljön, var all verksamhet utspelar sig. Stallmiljön och stallverksamheten redan i sig själv är en viktigt del av förebyggande/rehabiliteringen; t.ex. en som har svårt i skolan gynnas och mår bättre av sina framgångar i stallet, får en struktur i sin vardag och kanske får nya vänner från stallet då de har något gemensamt att prata om (Hyvätti, 2009:81, Peltomäki, 2007:35).

Om ett barn eller ungdom fäster sig tryggt vid stallet och stallmiljön, har han/hon ett ställe att gå till, var skolframgången och familjeförhållandena inte påverkar personens tillvaro. Från stallet får man hjälp med att styra och kontrollera sin vardag; med hjälp av hästarna försöker man visa och förklara de saker som är viktiga för den egna hälsan, som renlighet, nyttig kost, regelbundna mattider, tillräckligt med motion och sömn. Också känslan av framgång, positiv feedback och erfarenhet samt uppmärksamhet är nyckelord i socialpedagogisk hästverksamhet. Eftersom att vara och vistas i stallmiljö uppfattas som ”normal verksamhet”, är det en fördel för t.ex. klienter inom barnskyddet, då närheten till ett ”vanligt liv” gör att det är lättare att acceptera socialpedagogisk hästverksamhet som ett sätt att hjälpa att få rutin i livet och vardagen. Dock är inte bara ett intresse för hästar ett sätt att säkra verksamhetens succé, utan klienten måste själv också vilja kontrollera sitt eget liv, ha viljan att klara av de krav som det vardagliga livet ställer, förmågan att sätta upp mål för sig och viljekraften att kunna hålla fast vid målen. (Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry, 2011, Hyvätti, 2009:79,81-82, Hyvätti 2005:25-26)

Socialpedagogisk hästverksamhet är en verksamhet som är menad att främja gemenskapen mellan klienterna, hästen och ledaren för verksamheten. Hela stallgemenskapen ses alltså som ett medel att stöda klientens sociala tillväxt. Grundelementen i verksamheten är erfarenheterna som barnet/ungdomen fått efter att de provat och gjort något själva. Verksamheten stöder individens möjlighet till kreativa aktiviteter, då det är ett sätt för barnet/ungdomen att komma på och använda sina egna, inneboende resurser. Tillsammans med hästen är det lättare för den unge att fördjupa sig i och strukturera sin egen självkänedom. Verksamheten stöder både gemenskapen och individen att identifiera sina starka sidor och de sidor som kräver lite mer utveckling, samt diskutera sina egna värdesättningar och val. Som bäst kan stallgemenskapen/verksamheten skapa ett meningsfullt innehåll i vardagen åt individen. (Peltomäki, 2007:35-36)

3.2.3 Metoder och arbetssätt inom socialpedagogiken och socialpedagogisk hästverksamhet

Socialpedagogiken är en tvärvetenskap, vilket betyder att den är i ständig förändring och utvecklas hela tiden; den är inte statisk (Hämäläinen & Kurki, 1997:33). De praktiska metoder som används inom socialpedagogiken varierar mellan förebyggande och reparerande arbete. Det finns inte ett klart socialpedagogiskt arbetssätt, varifrån man kan välja ut det som passar bäst till klienten/situationen, och man skall vara redo att tillämpa, utveckla och förnya beroende på situation och klient. Metoderna som används inom socialpedagogiken är ofta hämtade ur andra vetenskaper (Hämäläinen & Kurki, 1997:48, 50). Grundprincipen för de olika arbetssätten är dock människans självbestämmanderätt, dialog, växelverkan mellan människor och att personen/klienten själv är med i alla delar i processen (Hämäläinen & Kurki, 1997:49). Ett exempel på arbetsmetod är äventyrspedagogik, varifrån också socialpedagogiska hästverksamheten tagit intryck och inslag ifrån (Hämäläinen & Kurki, 1997:49, Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry, 2011). Metoderna som kan användas inom socialpedagogiken är praktiska redskap för professionella att ingripa i klientens vardagsliv i syfte att skapa förändring. Metoderna kan vara t.ex. olika sätt att skapa en trygg vardag eller främja de olika sätt man kommunicerar, samt skapa och bibehålla relationer till andra människor. Metoderna har alltså en viss struktur eller överenskomna regler för interventionen. (Madsen, 2006:54-55)

De praktiska metoderna inom socialpedagogisk hästverksamhet däremot, kan granskas genom två perspektiv. Ett sätt är att granska den praktiska delens innehåll, d.v.s. de konkreta åtgärder som görs under verksamheten. Till det konkreta arbetet med hästen hörs all det som främjar hästens välbefinnande; hästen behöver inte ens vara på plats. Det handlar om städa och mocka boxen, sköta hästens utrustning, ge mat åt hästen, rykta hästen etc. Hästen är alltså en motivator för arbetet. (Orava, 2010:51)

Det andra perspektivet som socialpedagogisk hästverksamhet kan granskas igenom är det socialpedagogiska principerna; här hör all de metoder som inte har så mycket med klientens och hästens växelverkan att göra, även om hästen kan vara på plats samtidigt

och fungera som en motivator. Metoder som används i denna kategori är bl.a. diskussion, olika skrivuppgifter, gruppverksamhet och gemensamma matstunder. (Orava, 2010:60)

3.3 Sammanfattning av den teoretiska referensramen

Sammanfattningsvis har jag gjort en tabell var jag tagit upp de två huvudkategorier som behandlas i den teoretiska referensramen och vilka delar som togs upp.

Huvudtema i den teoretiska referensramen	Behandlade delar
Utmaningar i sociala färdigheter hos barn och ungdomar	- aggression, dåligt självförtroende - språkliga svårigheter, svårt att uttrycka sig - ADHD, autism, d.v.s ”osynliga” funktionshinder eller utvecklingsstörningar
Metoder och arbetssätt	- skapa trygghet och rutin - ge ett meningsfullt innehåll i vardagen - praktiska inslag, t.ex. att mocka boxen, sköta hästen; allt görs för hästen - diskussion, gruppverksamhet

Tabell 2, Sammanfattning av den teoretiska referensramen

4 METOD

Jag har använt mig av intervju med halvstrukturerade frågor; intervjun kommer att spelas in med banspelare för att underlätta lyssnandet av respondenterna under intervjun. Respondenterna är professionella som använder sig av socialpedagogisk hästverksamhet. Vidare kommer jag i detta kapitel presentera analysmetod samt de etiska övervägandena. Jag valde denna metod eftersom jag är intresserad av respondenternas individuella uppfattningar om socialpedagogisk hästverksamhet, och för de flesta människor är det lättare att berätta om sina åsikter, funderingar och synpunkter, än att t.ex. skriva om dem. (Jacobsen, 2007:93)

4.1 Intervju som metod

En intervju kännetecknas av att forskaren och respondenten samtalar om ett visst tema. Intervjun sker vanligen som ett möte, ansikte mot ansikte, men kan också ske via telefon. En halvstrukturerad intervju är också lämplig att användas då relativt få personer intervjuas och när man är intresserad av den individuella människans åsikter och inställningar, samt när man vill veta hur enskilda individer tolkar eller förstår ett visst fenomen. Man vill höra synpunkter på ett visst fenomen ur den intervjuades eget perspektiv. (Jacobsen, 2007:93, Kvale, 1997:32)

Även om en intervju är halvstrukturerad, betyder det ändå inte att man skall ha frågor med fasta svarsalternativ (ja/nej); man kan ha specifika teman som man vill ta upp, samt ha vissa frågor utskrivna. Det är varken ett helt öppet samtal eller strängt strukturerat frågeformulär (Kvale, 1997:32). Frågorna behöver dock inte besvaras i någon speciell ordning (Jacobsen, 2007:96, Patel & Davidson, 2011:82). Utan någon struktur samlas det lätt så mycket data att det är mycket tid- och resurskrävande att analysera dem. En strukturering av intervjun gör inte intervjun mindre öppen, utan man sätter bara vissa aspekter av intervjun i fokus. (Jacobsen, 2007:95-96)

Eftersom flera av mina valda informanter bodde långt borta och utanför mitt avgränsade område som jag kunde tänka mig åka bil till, hamnade jag göra telefonintervjuer. Tre av fem intervjuer gjordes via telefon.

En telefon intervju har vissa fördelar jämför med en direkt intervju, eller ansikte-mot-ansikte intervju; en telefonintervju är ofta billigare och tar mindre tid för intervjuaren, då det ofta tar tid att ta sig fram till intervjuplatsen ifall den är långt borta, för att inte tala om transportkostnader. Vid direkt intervju kan informanternas svar också påverkas av intervjuarens yttre egenskaper, som t.ex. kön, ålder och etnisk bakgrund; dessa faktorer kan påverka informanten att svara på ett sådant sätt som de tror att intervjuaren uppskattar. Telefonintervju ger alltså en viss distans till informanten och denne ger också mer sanningsenliga svar. (Bryman, 2006:128-129)

Det finns dock också vissa nackdelar med att göra telefonintervjuer. Sådana personer som inte har telefon kan förstås inte nås eller delta i en telefonintervju; detta beror ofta på hushållen har det dåligt ekonomiskt, vilket gör att det finns risk för urvalsfel. Många personer har också hemliga nummer som inte syns i telefonkatalogen, och kan därför inte nås. I telefonintervjuer kan inte heller intervjuaren reagera på informantens ansiktsuttryck, och kan därför missa uttryck som osäkerhet eller förundran då det gäller en fråga, vilket i sin tur kan leda till missuppfattning gällande frågan. Man kan inte heller använda sig av visuella diagram eller foton för att klargöra frågan. Ifall en intervju kräver att man pratar med en viss individ i en familj eller ett företag, kan inte vem som helst ersätta denne person, och via telefon kan det vara svårt att avgöra om det faktiskt är rätt person man pratar med.(Bryman, 2006:129)

4.2 Urval av informanter

Respondenterna är personer som uppger sig arbeta ur ett socialpedagogiskt perspektiv , inom socialpedagogisk hästverksamhet. Jag samarbetar med

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys RY, som är Finlands enda medlemsförening för personer som gått tilläggsutbildningen inom socialpedagogisk hästverksamhet. Som kriterier för informanterna är att de skall ha utövat socialpedagogisk hästverksamhet i minst ett år och att alla utövare som gått tilläggsutbildningen har en tidigare högskoleutbildning inom det sociala området, utbildningsväsendet eller sjukvården. De första fem som var intresserade blev valda.

4.3 Innehållsanalys

Som analysmetod för mina intervjuer har jag valt att använda innehållsanalys. Efter att intervjuerna var gjorda, transkriberade jag allt material, d.v.s jag har skrivit ner allt som sagts under intervjun ord för ord. Sedan gjorde jag upp kategorier i texten som jag samlat och transkriberat, den så kallade rådatan. Detta gjorde jag genom att leta efter olika teman som tas upp i texten. Kategoriseringen är ett sätt att förenkla de detaljerade, omfattande och komplicerande datan som jag samlat. Jag har samlat olika yttranden från intervjuerna i grupper, vilket gör att det är lättare att se huruvida olika data liknar eller skiljer sig från varandra. (Jacobsen, 2007:135, 139-140)

Till nästa fyller man kategoriernas innehåll med citat av respondenterna för att belysa vad de har haft att säga om respektive kategori. Därefter räknar man hur många uttalanden i intervjun som hör till en viss kategori. Till sist jämför man alla intervjuer med varandra genom att gå igenom de olika kategorierna, var man söker efter likheter och olikheter samt svar på varför svaret blev som det blev. (Jacobsen, 2007:139-144)

På nästa sida i följande tabell som omnämnts ”exempel på kategorisering av data”, visar jag hur jag arbetat med resultatredovisningen. Citatexemplen är tagna ur samma resultatkategori. Jag letade i den transkriberade texten efter nyckelord och -fraser som upprepades ofta. Dessa ord och fraser blev mina teman, som jag sedan kunde sätta i en och samma kategori, d.v.s barns och ungdomars utmaningar i kommunikationen.

Citat	Tema	Kategori
<i>”...och många gånger måste jag fundera ut hur och på vilket sätt jag skall ge mina instruktioner, och hurdan förmåga barnet eller ungdomen har att ta emot mina instruktioner...”</i>	Lyssna Kunna ta emot och bearbeta information/instruktioner	Barns och ungdomars utmaningar i kommunikation
<i>”(..)och vissa har problem med att prata och kommunicera... att de förstår nog bra allt som sägs, men att uttrycka sig själva är jättesvårt vilket är ganska utmanade då denna klient skulle vilja vara i grupp och göra något tillsammans med andra, men det slutar ofta med att klienten bråkar med alla andra istället...”</i>	Kommunikationsproblem Samspel med andra	
<i>”...och de flesta barn verkar vara på nåt sätt otåliga, att allt måste hända just nu, att de tål inte att vänta överhuvudtaget...”</i>	Koncentrationssvårigheter Otålighet Hyperaktivitet	
<i>”(...)och sedan finns det sådana klienter som inte helt enkelt vågar prata, de liksom stänger in sig i sig själva.”</i>	Blyghet Dåligt självförtroende	

Tabell 3, Exempel på kategorisering av data

4.4 Etiska överväganden

Som skribent måste jag se till att respondenterna får all den informationen de behöver, bl.a. syftet med arbetet samt och att det är frivilligt att delta och att respondenten kan dra sig ur när som helst.. Alla deltagares svar skall också behandlas konfidentiellt, det skall inte kunna vara möjligt att identifiera svarspersonerna utgående från deras svar, och det

skall framgå tydligt åt respondenten vem som får handskas med materialet. Personuppgifterna samt materialet skall också bevaras så att ingen obehörig kan få tag på dem. Alla de insamlade uppgifterna får inte heller användas för något annat syfte än det som intervjuaren avser. Denna information skall komma fram i följebrevet som skickas till respondenterna. (Ejlertsson, 2005:29-30) .

5 RESULTAT

I detta kapitel presenterar jag mitt resultat som jag kommit fram till genom mina intervjuer. Jag har valt att översätta alla citat till svenska, och har valt att lämna bort en del utfyllnadsord från citaten, men ändå sett till att citatets ursprungliga syfte och mening bibehållits. Jag har delat in resultaten i två delar, varav den första handlar om vilka problem barn och unga har i sina sociala färdigheter och den andre handlar om vilka metoder kan förstärka dessa sociala färdigheter. Alla informanter hade erfarenhet av både gruppklinter och enskilda klienter, även om en av informanterna väldigt sällan hade någon grupp överhuvudtaget då hon inte hade eget stall att utföra verksamheten på.

5.1 Barns och ungdomars utmaningar i kommunikation

Denna kategori eller del var en av de första som kom fram i diskussionen om barns och ungdomars sociala färdigheter. Alla informanter var av den åsikten att kunna lyssna till och ta emot instruktioner var något som de flesta av deras klienter hade problem med.

”...och många gånger måste jag fundera ut hur och på vilket sätt jag skall ge mina instruktioner, och hurdan förmåga barnet eller ungdomen har att ta emot mina instruktioner...”

Tre av fem informanter menade också att koncentrationssvårigheter och allmän hyperaktivitet hos klienterna både försvårade deras utdelande av instruktioner samt lyssnandet, då klienten knappt kunde stå eller sitta still en enda minut.

”...och de flesta barn verkar vara på nåt sätt otåliga, att allt måste hända just nu, att de tål inte att vänta överhuvudtaget...”

Utmaningar i kommunikation var också något som alla informanterna tog upp, som de ansåg att var något av de största problemen klienterna hade, och som samtidigt var grunden till klienternas andra utmaningar. Allmänt också all slags kommunikativ växelverkan ansågs vara den största utmaningen hos klienterna, vilket emellanåt ledde till att klienterna började bete sig aggressivt då de inte alltid kunde göra sig själva förstådda.

”(..)och vissa har problem med att prata och kommunicera... att de förstår nog bra allt som sägs, men att uttrycka sig själva är jättesvårt vilket är ganska utmanade då denna klient skulle vilja vara i grupp och göra något tillsammans med andra, men det slutar ofta med att klienten bråkar med alla andra istället...”

Två av informanterna tog också upp extrem blyghet och dålig självförtroende som utmaning i kommunikationen; dessa två utmaningar tog sig i uttryck i att klienten inte vågade prata överhuvudtaget och att barnet eller ungdomen drog sig undan all social växelverkan.

”(...)och sedan finns det sådana klienter som inte helt enkelt vågar prata, de liksom stänger in sig i sig själva.”

5.2 Barn och ungdomars utmaningar med att uttrycka och känna igen känslor

Alla informanter sade också i intervjuerna att de flesta av klienterna hade problem med att känna igen sina känslor och säga hur de känner sig i ett visst ögonblick. Också aggressiva tillvägagångssätt var ganska vanliga hos de klienter som hade problem med att identifiera olika känslor, och ge uttryck åt dem på ett konstruktivt sätt.

”..men otroligt många har problem med att uttrycka sina egna tankar eller känslor, att för vissa är det väldigt svårt att säga att 'jag är glad', för att klienten vet inte hur det känns att vara glad, eller att 'jag är ledsen'....för att inte tala om att det finns otroligt många andra känslöalternativ där emellan.”

En av informanterna poängterade också att ibland kan det vara enklare för barnet eller ungdomen ifall den vuxne ger alternativ till klienten eller också på flit ger fel känslöalternativ, vilket gör att klienten själv rättar till misstaget och hamnar fundera att hur han/hon egentligen känner sig.

”Sen sätter vi ord på känslor och observerar dessa känslor genom barnets eller ungdomens beteende, att vi kan liksom erbjuda känslor åt dem. t.ex. att 'du är rädd', till vilket klienten kan svara att 'nej, jag är inte rädd, jag är bara på lite dåligt humör', och detta gör vi alltså helt medvetet.”

Tre av fem informanter sade också att de ofta sätter upp som mål för klienten att denne skall kunna känna igen sina känslor samt uttrycka dem på ett konstruktivt sätt och på så sätt kunna vara med i vanlig hobbyverksamhet.

”...olika exempel på mål som vi sätter upp åt klienten kan bl.a. vara att lära sig att vara lugn, kunna kontrollera sina känslor, hitta vänner(...) också om klienten inte på grund av sitt beteende inte klarar av att gå i vanlig ridskola, kan vår verksamhet erbjuda ett alternativ åt klienten(...) att till slut tack vare våra mål som vi gjorde upp åt klienten kan han/hon fortsätta i vanlig ridskola.”

5.3 Metoder och arbetssätt att förstärka sociala färdigheter i grupp

Alla fem informanter var överens om att alla stalljobb är otroligt bra sätt att förstärka och träna de sociala färdigheterna i grupp, då man kan t.ex. dela upp gruppen i par och sätta paren att göra något tillsammans som kräver att de hamnar samarbeta med varandra.

”Alla stalljobb är otroligt bra sätt att förstärka all slags social växelverkan och kommunikation, före vi söker in hästarna måste stallet och boxarna städas och mat och vatten ställs fram så att hästen har trevligt att komma till stallet.... man kan t.ex. genom att rykta hästen förstärka klienternas sociala färdigheter; om en häst har flera barn måste de andra helt enkelt lära sig att vänta på sin tur och att kunna dela hästen med andra och kunna kompromissa.”

En annan av informanterna hade också ett exempel på hur tre barn kunde tillsammans utan någon större utomstående hjälp komma fram till en fungerande lösning och rykta en häst med en borste.

”...jag hämtade en häst åt klienterna och en borste. Där var det då meningen att de skulle tillsammans komma fram till och komma överens hur de skulle göra, då de var tre stycken med en häst och en borste, de kunde inte bara rusa till hästen och börja strida om borsten för då kunde hästen bli rädd. Till slut delade de upp jobbet så att en borstade en sida på

hästen, den andre borstade andra sidan och den tredje borstade hästens fötter och huvud, det gick väldigt smärtfritt till, jag behövde inte själv göra så hemskt mycket.”

Två av informanterna ville poängtera att när man har en grupp, så måste man välja metoder som stärker gruppgemenskapen, istället för att ha alla och göra olika saker helt ovetande om varandra och utan någon slags kommunikation.

”...vi väljer också alltid sådana metoden som främjar gruppgemenskapen. Inte så att alla gör något för sig själva utan att gruppen gör det tillsammans (...) är det en väldigt stor grupp, måste man välja sådana metoder och arbetssätt att hästen klarar av det eller så delar vi upp gruppen.”

Tre av fem informanter menade också att en av gruppverksamhetens större fördelar var det att klienterna i gruppen kunde sinsemellan bli vänner, de hade närståendestöd av andra jämnåldrade och kunde dela sina stunder av glädje med varandra.

”(...) de har chans att skaffa kompisrelationer, eller få närståendestöd, och något också som för dem är jätteviktigt är att de får dela den glädjen som kommer då de lyckats med någonting med andra som är i deras ålder (...)och att man känner sig att man hör till den gruppen som är i stallet.”

Tre av fem informanter var också av den åsikten att den här typen av verksamhet kan också användas för att stöda sociala problem inom familjer, och då kunde man som metod använda förutom vanligt stallarbete använda t.ex. en hinderbana som föräldern och barnet tillsammans med hästen skulle klara av.

” Med dessa två gjorde jag ofta olika hinderbanor som ännu var byggda på det sättet att föräldern och barnet måste kommunicera med varandra och ta stöd från varann och hjälpa varann.”

5.4 Metoder och arbetssätt för att stärka individuella sociala färdigheter

Alla informanter var också av den åsikten att man kan främja ett barns eller ungdoms sociala färdigheter även om man inte är i grupp; då har den professionella helt enkelt en större roll i att skapa känslan av gemenskap.

”Med enskilda klienter använder vi mera handledar-klient-häst relationen, och vi binder klienten till en del av stallgemenskapen, att fastän det inte finns några andra i stallet är han/hon ändå en väsentlig del i hästens välmående.”

Med enskilda klienter användes också hästen aktivt som en spegel för klientens egna känslor, och tre av fem informanter menade också att de ofta pratade igenom hästen för att få klienten att öppna sig eller för att få klienten att förstå hur andra människor kan känna sig då han/hon får ett raseriutbrott.

”Ibland t.ex. kan jag och klienten fara med hästen ut och gå så att vi båda leder den, och så går vi sakta medan jag pratar igenom hästen, typ 'nåjaa, den här hästen tycks också ha haft en ganska dålig dag när den hänger med huvudet sådär', att genom att prata via hästen så får du klienten att öppna sig, det är något jag gör ganska ofta.”

”...ifall det finns en ungdom som har lite svårt att kontrollera sina känslor, att han/hon anar inte när ett raseriutbrott är på väg, så då har jag använt en häst som har varit jätteduktig, att jag har kunnat ta med den här klienten till stallet, och klienten har haft en chans att få sitt raseriutbrott där; hästen kan bli skrämmd, men jag vet att den gör det på ett inlärt sätt, så att säga, och då märker ofta klienten att 'hej, sådär känns det för andra när jag mitt i allt får ett raseriutbrott'.”

En av informanterna nämnde också hur känsliga hästarna är angående humöret; är du väldigt arg och på dåligt humör känner hästen av det och är kanske inte riktigt lika samarbetsvillig.

”(...) jag har t.ex. en islandshäst som är jättekänslig, att varje gång måste man närma sig den lugnt för annars sticker den iväg (...)när jag sedan har haft sådana klienter som ibland kommit lite för nära, så då har det varit väldigt givande för dem att arbeta med den här hästen, då de märker att de inte kan rusa fram till någon annan hursomhelst, att man måst fråga lov.”

Alla informanter lyfte också fram stallens regler som en viktig del, då vissa barn och ungdomar kom från sådant hem var de fått göra precis vad de ville när de ville, och informanterna menade då att stallens regler fungerade som stöd för klienten; klienten fick konkreta orsaker att varför man inte kan bete sig på ett visst sätt i ett stall fyllt med hästar.

”(..) och eftersom det i stallet finns färdiga strukturer och regler som är så grundläggande, att hur man beter sig i stallet var det finns andra; du skriker inte, du springer inte och du sätter tillbaka allt varifrån du tagit de (..) däremot om du är från ett hem utan några regler eller gränser överhuvudtaget, så kan det vara en jättestor grej att klienten ens en gång kommer ihåg att sätta tillbaka borsten varifrån den kom, eller att

han/hon inte får några raseriutbrott på stallets gång för att klienten fattar att hej, det finns andra människor här, och de här hästarna kan bli skrämda och bete sig mycket mer oförutsägbart än jag.”

”Joo, och den här konflikten mellan hemmet var det inte finns några regler alls och stallet som är fullt av regler är intressant.(...) Det är viktigt att handledaren har en stark roll och håller sig fast vid dessa regler och ger inte efter, för det försvårar klienternas inläring av sociala färdigheter, att man måste vara konsekvent för dessa barn och ungdomar har så mycket osäkerhet i sitt liv.”

Förutom att arbeta tillsammans med hästen, så menade också tre av de fem informanterna att de använde sig olika känslkort, för sådana klienter som har problem med att uttrycka sig själv och sina känslor. Klienten kan alltså i slutet av varje session ta ett kort och berätta att varför det känns på detta viset just idag.

”Och särskilt sådana klienter som inte kan uttrycka sig ordentligt, så är dessa känslkort väldigt bra, ett sätt att få klientens röst hörd.(...) Eftersom de inte kan urskilja olika känslor, oftast brukar de vara 'trevligt', 'tråkigt' och 'ledsen' som de urskiljer och känner till hos sig själv, så då får de välja mellan dessa tre kort. Vid något skede märker jag att klienten inte tycker att någon av de tre korten stämmer på hur de känner sig, så då kan jag ge dem mera alternativ, t.ex. nervös eller upphetsad (...) ofta så är det från små grejer som det börjar rulla, skulle jag slå fram hela känslkortskalan åt en deprimerad klient skulle denne fly iväg.”

5.5 Resultatsammanfattning

Sammanfattningsvis kan man säga att de utmaningar klienterna inom socialpedagogisk hästverksamhet har är väldigt mångfacetterade, och att det finns flera olika arbetssätt och

metoder för att stöda dem. I tabellen nedan har jag sammanställt mina kategorier som jag använt mig av i resultatredovisningen och som tillsammans bildar de huvudteman i analysen av resultatet.

Kategorierna från resultatredovisningen	Huvudteman i analys av resultat
Barn och ungdomars utmaningar i kommunikationen	Barns och ungdomars utmaningar i deras sociala färdigheter
Barn och ungdomars utmaningar med att uttrycka och känna igen känslor	
Metoder och arbetssätt för att förstärka de sociala färdigheterna i grupp	Metoder och arbetssätt för att stöda barns och ungdomars sociala färdigheter
Metoder och arbetssätt för att stöda egna sociala färdigheter	

Tabell 4, Sammanfattning av resultatredovisningen

6 ANALYS

I detta kapitel analyserar jag mina resultat med hjälp av tidigare forskning samt arbetets teoretiska referensram. Jag har delat upp rubrikerna enligt de huvudteman som presenterades i tabell 4, Sammanfattning av resultatredovisningen; dessa rubriker är också mina frågeställningar för hela studien i förenklad form.

6.1 Barns och ungdomars utmaningar i deras sociala färdigheter

Den här studiens resultat visar att barnen och ungdomarna ofta hade flera, mångfacetterade utmaningar i sina sociala färdigheter. Flera av informanterna menade att kommunikationssvårigheterna var ett av de största utmaningarna klienterna hade. Korteikko (2011) och Webster-Stratton (2011) menar att problem i kommunikationen gör att ett barn eller ungdom kan snabbt bli exkluderad då de potentiella lekkamraterna inte förstår vad barnet eller ungdomen försöker säga. Om barnet eller ungdomen inte kan göra sig förstådd kan denne i sin tur börja använda sig av aggressiva beteendemönster, enligt Keltikangas-Järvinen (2010). Detta påstående får också stöd av informanterna, då vissa klienter som hade problem med deras språkliga kommunikation inte kunde göra sig förstådda, började ofta bråka med de andra klienterna i gruppen.

Arponen (2012) och Burgon (2011) har i sina respektive studier, som presenteras i kapitel 2.3 om tidigare forskning, berättat om verksamhetens klienter vars största utmaningar var otålighet och att de inte orkade lyssna till handledarens instruktioner. Detta kom också fram i resultatet, tre av fem informanter menade att klienter med koncentrationssvårigheter, ADHD och allmän hyperaktivitet försvårade utdelningen av instruktioner. Förutom i Arponens studie, kommer det också fram i Mustonens (2008) studie fram att flera av klienterna i studien hade också svårt att känna igen sina känslor och att uttrycka dem. Detta kom också flera gånger fram i resultatet, informanternas klienter hade ofta svårt att namnge olika känslor, för att de helt enkelt inte visste vad det var för en känsla. Emellanåt kunde klienterna också få aggressiva utbrott istället för att uttrycka sina känslor om missnöje på ett konstruktivt sätt.

Kauppila (2006:22) menar också att området för kommunikationsförmågan, som presenterades i den teoretiska referensramen, är det området som oftast kräver mest träning, då detta område innefattar några av de mest grundläggande färdigheterna för att kunna vara i social växelverkan med andra, d.v.s att kunna lyssna och ta emot information och instruktioner. Också området för de sociala känslofärdigheterna är något som

informanternas klienter hade ofta utmaningar med, då denna utvecklingsområde handlar om att kunna känna igen sina egna känslor, kunna uttrycka dem på ett konstruktivt sätt och veta i vilket känslotillsånd man själv är, något som för vissa av klienterna till en början var helt omöjligt.

I studierna gjorda av Mustonen (2008), Arponen (2012), Burgon (2011) och Saastamoinen (2007) kom det också fram att klienterna hade problem med dåligt självförtroende och var också väldigt passiva; i resultatet berättade informanterna att vissa av deras klienter knappt vågade prata, drog undan sig all social växelverkan och vågade inte själv föreslå aktiviteter som de skulle kunna göra i verksamheten. Detta kunde man öva på genom att ge åt klienten två alternativ om vad som man kunde göra under dagens session. Efter några gånger började klienterna själv föreslå aktiviteter som kunde göras i verksamheten. Också i studierna som redogjordes för i kapitlet om tidigare forskning hade klienterna till slut blivit mer initiativtagande och fått mer självförtroende. Att klienterna själva fick vara med och bestämma om vad som skulle göras under dagens session, bidrog till att de blev mer delaktiga; men informanterna ville också poängtera att ingen måste vara med och bestämma eller göra, om absolut inte ville. Detta är grunden för delaktighet, att få vara med om man vill, men också ha chansen till att inte vara med (Sosiaaliportti, 2014 och Hämäläinen & Kurki, 1997).

6.2 Metoder och arbetssätt för att stöda barns och ungdomars sociala färdigheter

I resultaten kom det fram att praktisk verksamhet var något som enligt informanterna var mycket användbara när det gällde att stöda klienternas sociala färdigheter. Dock när det handlade om en grupp, menade informanterna att det var ytterst viktigt att man planerade alla jobb så att klienterna måste samarbeta för att få dem gjorda. Detta poängteras också både i Mustonens (2008) pro-gradu, samt i Oravainens (2012) studie, som båda menar att eftersom hästen ses som en motivator för arbetet, så har klienterna ett konkret mål att arbeta för, t.ex. städa hästens box så att hästen har det bra eller att rykta hästen så att den

blir ren. Efteråt kan man diskutera tillsammans med klienten varför det är viktigt att tvätta sig eller att städa sitt rum då och då.

Informanterna menade också att hästen kunde användas som en ”spegel” för klienternas känslor och det egna vardagslivet, som också både Hyvätti (2005 och 2009) och Peltomäki (2007) kommit fram till: hästen och stalllets rutiner och regler kan vara ett hjälpmedel för att inse varför det är bra med regelbundna mattider, varför det är bra att sova och sköta sin personliga hygien etc. Informanterna ansåg också att stalllets regler var ett sätt för klienterna att få rutin och struktur i vardagen, då de ofta kunde komma från hem var det inte fanns några regler överhuvudtaget. Förutom att få rutin och struktur i vardagen kunde det för vissa av klienterna vara viktigt att de hade något meningsfullt att göra på dagarna. Detta understöds av både Hyvätti (2009) och Peltomäki (2007) samt Suomen Sosiaalipedagoginen heivostoimintayhdistys ry. (2011). Också Madsen (2006) menar att ett socialpedagogiskt arbetssätt är de praktiska redskap som de professionella använder för att skapa förändring i klientens vardag, och göra den trygg.

Oravainen (2012) menar i sin studie att man kan dela in metoderna inom socialpedagogisk hästverksamhet i två kategorier; det konkreta man gör för hästen, och det som hon kallar för ”de socialpedagogiska principerna” var arbetssättet kan vara diskussion om klientens känslor, eller olika gruppaktiviteter för att främja delaktigheten och känslan av gemenskap. Detta kommer också fram i resultatet då flera av informanterna i slutet av en session sade sig använda sk. känslkort var klienten väljer ett kort som representerar hur han/hon känner sig just då, och sen diskuterar man dessa känslor. En av informanterna ville också poängtera att vid något skede börjar klienten känna igen och urskilja flera känslor än bara ”glad”, ”ledsen” och ”tråkigt”.

Det kom också fram i resultaten att gruppverksamhet är ett bra sätt för barnen och ungdomarna att få nya vänner, då de flesta i gruppen har liknande bakgrund som en själv, vilket också både Hyvätti (2009) och Peltomäki (2007) har kommit fram till. Ifall

klientarna lyckas skaffa vänner åt sig, reduceras också risken för att de skall bli helt exkluderade från samhället, för då har de något slags stöd att falla tillbaka på. Enligt en av informanterna är det väldigt viktigt att klientgruppen upplever en känsla av gemenskap och känner sig delaktig i verksamheten, något som kan främjas via olika de olika stalluppgifterna.

7 DISKUSSION

I detta kapitel kommer jag att diskutera och reflektera kring arbetsprocessens olika skeden. Jag kommer att diskutera mitt resultat i relation till mina frågeställningar för hela arbetet. Vidare kommer jag också att diskutera och gå igenom metodvalet, studiens trovärdighet samt förslag om fortsatt forskning.

7.1 Diskussion kring resultat

Syftet med mitt examensarbete är att öka kunskap om hur man med hjälp av socialpedagogisk hästverksamhet kan stöda barns och ungdomars sociala färdigheter. Mina frågeställningar var att hurdana utmaningar har barn och ungdomar angående deras sociala färdigheter och hurdana metoder och arbetssätt används för att stöda barns och ungdomars sociala färdigheter inom socialpedagogik hästverksamhet. Som metod hade jag valt att använda intervju med halvöppna frågor och analyserat resultatet med hjälp av innehållsanalys.

Jag anser att jag fick svar på båda mina forskningsfrågor, även om mina frågor i intervjuguiden emellanåt gick lite in i varandra, och en del upprepningar förekom i intervjun. Detta förekom dock inte med alla informanter, det berodde helt på hur ingående svar informanterna gav; t.ex. kunde de ha gett ett så långt och ingående svar på en fråga och samtidigt svarat på nästa, vilket ledde till att jag fick hoppa över någon fråga eller be dem svara mer ingående. I övrigt anser jag att intervjuguiden fungerade bra, och mina

frågor var relevanta för min studie. Jag gjorde också en lekintervju tillsammans med en vän för att kolla hur frågorna fungerar, och för att kunna göra ändringar ifall det behövdes före jag for ut på fältet.

7.1.1 Svar på forskningsfråga 1

Den första forskningsfrågan var att hurdana utmaningar har barn och ungdomar angående deras sociala färdigheter. Jag anser att jag fick svar på denna fråga, och väldigt många av informanterna gav likartade svar om hurdana utmaningar barnen och ungdomarna hade, samt på vilket sätt utmaningarna tog sig i uttryck. Jag var intresserad av hur barnens och ungdomarnas utmaningar i deras sociala färdigheter tar sig i konkreta uttryck. De vanligaste utmaningarna som klienterna hade var aggression, svårigheter att känna igen sina egna känslor och uttrycka de, kunna nämna känslor och veta vad man känner i ett visst ögonblick. Hyperaktivitet och andra koncentrationssvårigheter var enligt informanterna väldigt vanliga, vilket ofta ledde till att klienterna inte orkade lyssna till instruktioner, och handledaren måste ofta upprepa sig. Extrem blyghet och passivitet hos klienterna var också väldigt vanligt.

Det var alltså lätt att se likheter mellan de olika intervjuerna, och lätt att hitta de olika teman som till slut blev en kategori i resultatet. Dock när jag skulle framföra mina resultat märkte jag att det var lite svårt att redovisa resultatet utförligt, då de flesta informanterna bara räknade upp de olika utmaningarna. Därför är också citaten i den första delen av resultatredovisningen så mycket kortare. Detta märkte jag först efter transkriberingen, när jag skulle koda min rådata. Också vissa av svaren kunde tolkas som svar på den andra forskningsfrågan, eftersom de först gav ett exempel på en utmaning och sedan fortsatte att berätta hur de brukat göra för att stöda den bristande färdigheten hos just den klienten. Däremot i analysen så hade jag lättare att koppla mina resultat till den tidigare forskningen och den teoretiska referensramen, då resultaten som jag fick var som direkt tagna ur t.ex. Kauppias (2006) eller Keltikangas-Järvinens (2010) bok.

7.1.2 Svar på forskningsfråga 2

Min andra frågeställning var hurdana metoder och arbetssätt används för att stöda barns och ungdomars sociala färdigheter inom socialpedagogik hästverksamhet. Alla informanter menade att stalljobb är väldigt bra sätt att stöda olika sociala färdigheter, och också ett sätt att främja känslan av gemenskap, något som särskilt en av informanterna ville påpeka. Det var också flera av informanterna som ansåg att hästen fungerade som en spegel för barnens och ungdomarnas känslor; om handledarna pratade igenom hästen fick de också klienten att öppna sig, vilket ofta ledde till diskussion. Vissa av klienterna hade också förutom utmaningar i sina sociala färdigheter också problem med det fysiska, t.ex. problem med sin personliga hygien eller att klienterna inte förstod varför regelbundna mattider var viktiga.

Denna del var mycket enklare att hitta material till när jag skulle redovisa för resultatet; som redan nämnts så gav alltså mina informanter väldigt långa och konkreta svar på hur de gör med sina klienter för att stöda de sociala färdigheterna, vilket gjorde att det fanns mera material att redovisa för. I analysen däremot, fann jag att det var svårare att koppla ihop teorin och den tidigare forskningen till resultatet; detta berodde till stor del på att jag i resultatredovisningen om metoder och arbetssätt lyft fram hur man kan stöda individens sociala färdigheter och särskilt att kunna känna igen sina egna känslor. Det kom i resultatet fram många väldigt konkreta sätt som informanterna ofta gör med sina klienter, men detta fanns det inte så mycket om i varken den teoretiska referensramen eller i de tidigare forskningarna. Det kom nog fram i den teoretiska referensramen hur man med hjälp av stalljobb kan hjälpa en individ att bli en del av ett gemenskap och få individen att förstå vikten av rutiner och regler osv. I den teoretiska referensramen har jag inte tagit upp konkreta metoder för hur man kan arbeta, vilket alltså gjorde att analysen blev lite kort.

Jag anser ändå att jag fått svar på min andre frågeställning, då jag har fått svar på att vilka och hurdana är de metoder och arbetssätt som används för att stöda barns och ungdomars

sociala färdigheter. Jag var också ute efter de konkreta sätten som informanterna arbetar på, och det fick jag mycket material om.

7.2 Diskussion kring metodvalet

För att få svar på mina frågor som jag sammanställt, valde jag att göra en halvstrukturerad intervju. Jag anser att en halvstrukturerad intervju fungerade för mig som ett bättre stöd än en öppen skulle ha gjort, eftersom jag hade frågorna klart framför mig och kunde återkomma till dem enkelt och ställa tilläggsfrågor. Jag valde att göra en intervju för den orsaken att det är ofta lättare för människor att prata och på det viset ge längre och mer utformulerade svar än att göra det skriftligt. De intervjuerna som gjordes direkt, d.v.s ansikte mot ansikte gjordes hemma hos informanterna, då det var det stället som de var mest bekväma i. Det är viktigt att informanterna är bekväma i sitt intervjuområde pålitliga svar på frågorna, och lika viktigt är det att kunna spara intervjuerna ord för ord. Därför har jag använt mig av en bandspelare för kunna återkomma till källan och vara säker på att jag citerat informanterna rätt. Däremot märkte jag att det inte egentligen uppstod någon egentlig diskussion, utan jag frågade frågan och informanten berättade sin åsikt om saken. Detta berodde mest på att hela intervjusituationen var ganska ny för mig och för att jag inte ville avbryta informanten när de väl kommit i gång.

7.3 Studiens trovärdighet

Inom kvalitativ forskning, istället för att använda sig av begreppen validitet och reliabilitet, föreslår Bryman (2006:258-259) följande begrepp: tillförlitlighet, överförbarhet och pålitlighet. Med tillförlitlighet menas att man säkerställt att forskningen eller studien gjorts i enighet med de regler som finns och att resultaten rapporteras till informanterna, så att dessa kan bekräfta att forskaren uppfattat allt på ett rätt sätt; detta kallas också för respondentvalidering. Detta kan dock medföra en del problem, t.ex. kan informanterna bli defensiva och vilja censurera delar av en rapport, eller att informanterna inte vågar ge kritik för att de utvecklade en nära relation till forskaren. Jag kommer att ge

mina informanter en komprimerad version av resultat- och analysdelen, men mina informanter kommer inte att bekräfta huruvida jag uppfattat allt rätt, då de själva också var intresserade i möjliga skillnader och hurdant resultat jag kommit fram till.

Överförbarhet handlar om hur överförbara resultaten är till en annan miljö (Bryman, 2006:260). Eftersom jag bara hade fem informanter, kan jag inte vara helt säker på att alla professionella inom socialpedagogisk hästverksamhet i Finland skulle ha gett liknande svar, eller ens vara av samma åsikt gällande vissa svar. Däremot stöddes resultatet till stora delar av den tidigare forskningen och den teoretiska referensramen, så en viss överförbarhet kan anses.

Med pålitlighet inom kvalitativ forskning menas att man gör hela processen och alla faser i forskningsprocessen tillgängliga, eller att det finns en tillgänglig redogörelse av alla faser, d.v.s problemformulering, val av undersökningspersoner, intervjuutskriften, analys av data etc (Bryman, 2006:260-261). Allt detta finns uppskrivet i mitt examensarbete, med undantag av intervjuutskriften eller de transkriberade intervjuerna. Till det materialet har bara jag och min handledare tillgång till, för att skydda informanternas identitet.

7.4 Förslag till fortsatt forskning

Syftet med mitt examensarbete att öka kunskap om hur man med hjälp av socialpedagogisk hästverksamhet kan stöda barns och ungdomars sociala färdigheter. Mitt arbete är riktat till alla professionella som jobbar med barn och ungdomar, t.ex. lärare, barnträdgårdslärare, professionella inom barnskyddet etc. Som förslag till fortsatt forskning föreslår jag att undersöka hur socialpedagogisk hästverksamhet kan användas i familjearbete, med vuxna mentalvårdspatienter och äldre. Dessa studier kan också göras ur både de professionellas perspektiv och klienternas. Det skulle också vara intressant att göra en studie var man följer med en grupp barn och ungdomar och observerar vilka framsteg de gör med hjälp av verksamheten. Förutom socialpedagogisk

hästverksamhet, kan man också undersöka socialpedagogisk hundverksamhet, som är en ännu nyare och ännu mindre känd rehabiliteringsform än den socialpedagogiska hästverksamheten. All övrig djurassisterad terapi skulle också vara väldigt intressant att läsa om, då de inte är lika välkända som ridterapi eller socialpedagogisk hästverksamhet.

KÄLLOR

Arponen, Marjaana. 2012. *Sosiaalipedagoginen hevostoiminta asiakkaitten kokemana*. Högre YH-utbildningens examensarbete. Savonia ammattikorkeakoulut. Tillgänglig på: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/47888/Arponen_Marjaana.pdf?sequence=1 . Hämtad 8.1.2013

Barnskyddslagen, 2007/417. Tillgänglig på: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=barnskyddslag> . Hämtad 1.3.2014

Bryman, Alan. 2006. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö:Liber AB. 502 sidor.

Burgon, Hannah L. 2011. *Queen of the world: experiences of "at risk" young people participating in equine-assisted learning/therapy*. Ur verket: *Journal of Social Work Practice Vol.25*. GAPS. Tillgänglig på: http://www.bromleykingsfarm.com/Exp_of_At_Risk_Youth_People_Part_in_EAL_T.pdf . Hämtad 20.1.2013

DeMott Robinson, Josephine. Tillgänglig på: <http://www.quotearden.com/horses.html>
Hämtad: 2013

Ejlertsson, Göran. 2005. *Enkäten i praktiken – en handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur. 157 sidor.

Finlands grundlag, 1999/731. Tillgänglig på: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731> . Hämtad 1.3.2014.

Green Care Finland, 2013. Tillgänglig på:
<http://www.gcfinland.fi/MitaOnGreenCarePaavalikko?name=elain&parentName=MitaOnGreenCarePaavalikko&parentSubName=MitaOnGreenCarePaavalikko> . Hämtad 20.5.2013

Haapaniemi, Tiina. 2003. *Hyppää rooliin – empatian ja sosialisuus draamakasvatuksen tavoitteina luokassa*. Pro-gradu arbete. Det pedagogiska fakultetet. Jyväskylän yliopisto. Tillgänglig på:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/10726/G0000346.pdf?sequence=1>

Hoivakoira, 2013. Tillgänglig på: http://www.hoivakoira.fi/koira-avusteinen-toiminta/hoivakoira_toiminta . Hämtad 20.5.2013.

Hyvätti, Nina. 2009. *Hevostalli sosialpedagogisena toimintaympäristönä*. Ur verket Suomen Sosialipedagoginen Seura ry. 103 sidor.

Hyvätti, Nina. 2005. *Tallityöstä potkua elämään – syrjäytyvä nuori talliyhteisössä*. Ur verket Okulov, Seija & Koukkari, Katja (red.) *Ratsastuspedagogiikasta sosiaalipedagogiseksi hevostoiminnaksi – sosiaalipedagogisen hevostoiminnan perusteet ja sovellukset täydennyskoulutuksen kokemuksina*. Tutkimuksia ja selvityksiä 7/2005. Kupio: Kuopion yliopisto Koulutus ja kehittämiskeskus. 87 sidor.

Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena. 1997. *Sosiaalipedagogiikka*. Borgå: WSOY. 254 sidor.

Jacobsen, Dag Ingvar. 2007. *Förståelse, beskrivning och förklaring – Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur. 316 sidor.

Kalliopuska, Mirja. 1995. *Sosiaaliset taidot*. Helsingfors: Painatuskeskus Oy. 176 sidor.

Kauppila, Reijo A. 2000. *Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot*. Jyväskylä:PS-Kustannus. 219 sidor.

Keltikangas-Järvinen, Liisa. 2010. *Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot*. WS Bookwell OY,Juva. 263 sidor.

Koistinen, Kari. 2002. *Hevostoiminta ehkäisemään lasten ja nuorten syrjäytymistä*. Urverket Suomen Sosiaalipedagoginen Seura ry. 82 sidor.

Koivula, Merkja. 2010. *Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa*. Pro-gradu arbete. Det pedagogiska fakultetet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.188 sidor.

Korteikko, Marianne. 2011. *Sarjakuvittaminen lasten toiminnanohjauksen ja sosiaalisten taitojen kehityksen tukena -Varhaiserityiskasvatuksen työntekijöiden haastattelu- ja havainnointitutkimus*. Pro-gradu arbete. Det humanistiska fakultetet. Jyväskylän yliopisto. 101 sidor. Tillgänglig på:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37352/URN:NBN:fi:jyu-201202121161.pdf?sequence=1> . Hämtad 8.12.2013

Kvale, Steinar. 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur. 306 sidor.

Lönnbäck, Minna. 2012. *Lapsella on oikeus osallisuuteen ja vaikuttamiseen – Lasten ja nuorten osallisuuden toteutuminen lakisäätöisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmia laatiessa*. Pro-gradu arbete. Fakultet för socialt arbete. Jyväskylän yliopisto. 68 sidor. Tillgänglig på:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37445/URN:NBN:fi:jyu-201202241297.pdf?sequence=1> . Hämtad 20.3.2014.

Madsen, Bent. 2001. *Socialpedagogik*. Lund:Studentlitteratur. 237 sidor

Madsen, Bent. 2006. *Socialpedagogik – Intergration och inklusion i det moderna samhället*. Lund: Studentlitteratur. 301 sidor.

Mattila-Rautiainen Sanna (red.). 2011. *Ratsastusterapia*. PS-Kustannus , Juva. 406 sidor.

Mustonen, Laura. 2008. *Oletko katsonut hevosta silmiin? Sosiaalipedagoginen hevostoiminta eritystä tukea tarvitsivien lasten ja nuorten kuntoutuksessa*. Pro-gradu arbete. Pedagogiska fakultetet. Tampereen yliopisto. 75 sidor. Tillgänglig på: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80445/gradu03437.pdf?sequence=1> . Hämtad 10.1.2013

Orava, Jenna. 2010. *Sosiaalisen hevostoiminnan päämäärät ja totetus hevostoiminnan ohjaajien kuvaamana*. Pro-gradu arbete. Filosofiska fakultetet. Jyväskylän yliopisto. 108 sidor. Tillgänglig på: <http://files.kotisivukone.com/hevostoiminta.kotisivukone.com/gradupdf.pdf> . Hämtad 9.12.2013.

Palovaara, Markku. 2008. *Yhteisöllisyys kunniaan: lasten ja nuorten sosiaalisen kehityksen turvaaminen koulussa ja päiväkodissa*. Ur verket: Niikko, Anneli; Pellikka, Ismo; Savolainen, Erkki (red.). *Oppimista, opetusta ja monitieteisyyttä – kirjoituksia Kuninkaankartananonmäeltä*. Joensuu yliopisto. Tillgänglig på: <http://sokl.uef.fi/verkkajulkaisut/monitiet/palovaara.htm> . Hämtad 24.2.2014.

Patel, Runa & Davidson Bo. 2011. *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studentlitteratur. 149 sidor.

Peltomäki, Maija. 2007. *Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet nuorten sosiaalisen kasvun tukemisessa*. Pro-gradu. Kuopio: Kuopion yliopisto. 66 sidor

Persson, Anders. 2000. *Social kompetens – när individen, de andra och samhället möts*. Lund: Studentlitteratur. 237 sidor

Saastamoinen, Katri. 2007. *Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan mahdollisuudet psykososiaalisen toimintakyvyn tukemiseen*. Pro-gradu arbete. Samhällsvetenskapliga fakultet. Kuopion yliopisto. 86 sidor. Tillgänglig på:
http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20090016/urn_nbn_fi_uef-20090016.pdf.
Hämtad 10.1.2013

Sosiaalipedagoginen Hevostoimintayhdistys Ry, 2011. Tillgänglig på :
<http://www.hevostoiminta.net/10> . Hämtad 22.2.2013

Sosiaaliportti, *Lasten osallisuus*. 16.1.2014. Tillgänglig på:
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/hallinto/lapsenosallisuus/> .
Hämtad 12.3.2014.

Suomen Ratsastusterapeutit Ry, 2013. Tillgänglig på:
<http://www.suomenratsastusterapeutit.net/> . Hämtad 6.4.2013

Terapia-alkukat ja laamat. 2013. Tillgänglig på: <http://www.alat.fi/> . Hämtad 20.5.2013.

Webster-Stratton, Carolyn. 2011. *Kunika edistää lasten sosiaalisia ja emotionaalisia taitoja*. Esbo: Profami Oy. 274 sidor.

Ypäjän Hevosopisto. Senast uppdaterad 10.1.2013. Tillgänglig på:
<http://www.hevosopisto.fi/fin/opiskelu/aikuiskoulutus/ratsastusterapiakoulutus/> .
Hämtad 20.5.2013.

BILAGA 1

Intervjuguide

Socialpedagogisk hästverksamhet

Informanten får berätta om sin bakgrund, utbildning, hur hon/han kommit i kontakt med socialpedagogisk hästverksamhet, när han/hon började använda socialpedagogisk hästverksamhet.

- Varför använder du socialpedagogisk hästverksamhet?
- Varifrån kommer klienterna (t.ex. barnskyddet)?
- Hurdan är klienternas köns- och åldersfördelning?

Sociala färdigheter

- Vilka utmaningar har klienterna oftast i sina sociala färdigheter? Hur uttrycker sig/kommer dessa utmaningar fram?
- På vilket sätt kan socialpedagogisk hästverksamhet stöda barns och ungdomars sociala färdigheter? Vilka sociala färdigheter kan man träna med hjälp av verksamheten (exempel)?
- Hur tycker ni att gruppverksamheten stöder de sociala färdigheterna? Kan de sociala färdigheterna stödjas även om man inte är i grupp?
- Hur vet man ifall barnet/ungdomen använder sina lärda kunskaper också hemma/i vardagen? Hur syns förändringen, ifall den syns?

Arbetsätt och metoder inom socialpedagogisk hästverksamhet

- Sätter ni upp mål för klienterna? Vem är med i bestämmandet av målen?
- Hur följer man att målen nås?
- Hurdana konkreta metoder använder Ni i ert arbete? Hur kan metoderna stöda klienternas sociala färdigheter?
- Vilka faktorer påverkar valet av en metod?
- Hur skiljer sig metoderna som används i grupp jämfört med enskild klient?
- Hur syns delaktigheten i verksamheten och de valda metoderna?

Haastattelurunko

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta

Haastateltavan tausta, koulutus, miten hän on tutustunut toimintaan, milloin aloitti toiminnan.

- Miksi käytät sos.ped.hevostoimintaa?
- Mitä kautta/mistä asiakkaat tulevat (esim. Lastensuojelu)?
- Mikä on asiakkaiden ikä- ja sukupuolijakauma?

Lasten ja nuorten sosiaaliset taidot

- Minkälaisia haasteita asiakkailla yleensä on sosiaalisissa taidoissaan? Miten haasteet ilmenevät?
- Miten sos.ped.hevostoiminta voi tukea lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja? Mitä sosiaalisia taitoja voidaan kehittää toiminnan avulla?
- Millä tavalla ryhmätoiminta tukee sosiaalisia taitoja? Voidaanko sosiaalisia taitoja tukea vaikei toimittaisi ryhmässä?
- Miten tietää että lapsi/nuori käyttää opittuja taitoja myös kotona? Miten muutoksen huomaa, jos huomaa?

Työskentelytavat ja -menetelmät sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa

- Asetatteko tavoitteita asiakkaille? Ketkä ovat mukana päättämässä tavoitteista?
- Miten tavoitteiden saavuttamista seurataan?
- Minkälaisia menetelmiä käytätte työssänne? Miten kyseiset menetelmät voivat tukea asiakkaittenne sosiaalisia taitoja?
- Mitkä asiat vaikuttavat menetelmien valintaan?
- Miten ryhmässä käytettävät menetelmät eroavat yksittäisen asiakkaan kanssa käytettävistä menetelmistä?
- Miten osallisuus näkyy toiminnassa ja valituissa menetelmissä?

BILAGA 2

Informationsbrev

Bästa respondent!

Jag heter Sabina Forsman och är sista årets socionom studerande i Arcada, Nylands svenska yrkeshögskola. Mitt examensarbete är en kvalitativ studie om socialpedagogisk hästverksamhet med barn och unga, ur de professionellas perspektiv.

Syftet med mitt examensarbete är att öka kunskap om hur man med hjälp av socialpedagogisk hästverksamhet kan stöda barns och ungas sociala färdigheter. särskilt bland professionella inom barnskyddet, dagvården och fritidsledare.

Därför ber jag få intervjua Er till mitt examensarbete. Era erfarenheter är viktiga för att vi skall få kunskap om ämnet. Intervjun görs individuellt på en för Er lämplig plats och tidpunkt. Med Er tillåtelse spelas intervjun in så att Er del upprepas rätt. Det inspelade materialet är i användning bara under examensarbetsprocessen, varefter all material förstörs då examensarbetet är färdigt. I det färdiga examensarbetet kommer jag att använda citat och referat från intervjuerna men Er identitet kommer att skyddas noggrant under hela forskningsprocessen. Således kan man inte känna igen er i det färdiga arbetet. Bara jag och min handledare har rätt att handskas med det inspelade materialet.

Medverkan är frivilligt, och Ni behöver inte svara på alla frågor. Ni får också avbryta och dra er ur intervjun när ni vill.

Om Ni har något att fråga angående examensarbetet, ta gärna kontakt med mig eller min handledare.

Vänliga hälsningar,

Sabina Forsman Maria Gustavson

040 8497497 0xx xxx xxxx

sabina.forsman@arcada.fi maria.gustavson@arcada.fi

Saatekirje

Hyvä vastaaja!

Nimeni on Sabina Forsman ja olen viimeisen vuoden sosionomi-opiskelija Arcadassa, Nylands svenska yrkeshögskola. Opinnäytteeni on laadullinen tutkimus sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta lasten ja nuorten kanssa, ammattilaisten näkökulmasta.

Opinnäytetyön tarkoituksena on auttaa lisäämään tietämystä sosiaalipedagosesta hevostoiminnasta., varsinkin lastensuojelun, päiväkodin ja vapaa-ajan toiminnan ammattilaisille.

Siksi pyydän että saisin haastatella Teitä opinnäytetyöhöni. Kokemuksenne ovat tärkeitä, että saisimme tietoa kyseisestä aiheesta. Haastattelu suoritetaan yksilöllisesti Teille sopivassa paikassa, sopivaan ajankohtaan. Teidän suostumuksella keskustelu nauhoitetaan, että osuutenne toistuu oikein. Nauhoitus on käytettävissä vain tutkimuksen aikana, jonka jälkeen tiedot tuhotaan opinnäytetyön valmistuessa. Valmiissa opinnäytetyössä tulen käyttämään siitatteja ja lainauksia haastattelusta, mutta henkilöllisyyttenne tullaan turvaamaan koko tutkimuksen aikana, eikä Teitä voi tunnistaa valmiissa työssä. Vain minulla ja ohjaajallani on oikeus käsitellä haastattelun tietoja. Jos haluatte, saatte lukea haastattelukysymykset läpi ennen haastattelua.

Osallistuminen on vapaaehtoista eikä teidän tarvitse sitoutua vastaamaan kaikkiin kysymyksiin. Haastattelu on oikeus keskeyttää milloin tahansa, opinnäytetyön loppuun saakka.

Jos Teillä on jotain kysyttävää opinnäytetyöstäni voitte ottaa yhteyttä minuun tai ohjaajaani.

Ystävällisin terveisin,

Sabina Forsman Maria Gustavson

040 849 7497

sabina.forsman@arcada.fi maria.gustavson@arcada.fi

BILAGA 3

Brev om informerat samtycke

Jag har blivit informerad om syftet med Sabina Forsmans examensarbete och är medveten om att all framkommande information kommer att användas i arbetet. Syftet med arbetet är att öka kunskap om socialpedagogisk hästverksamhet i Finland.

Deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst. Jag är medveten att mina egna personliga uppgifter är konfidentiella. Jag är medveten om att intervjun spelas in och inga utomstående har rätt till materialet. All material kommer att förstöras efter att arbetet är färdigt.

Jag har fått tillräckligt med information om arbetet och genom underskrift godkänner och samtycker jag till ovanstående text.

Plats och datum

Informant

Intervjuare

Suostumus osallistumisesta

Olen saanut tietoa Sabina Forsmanin opinnäytetyöstä. Työn tavoite on lisätä tietoa sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta Suomessa.

Osallistuminen on vapaaehtoista ja voidaan keskeyttää milloin tahansa. Olen tietoinen siitä, että minun henkilökohtaiset tietoni ovat salassapidettäviä. Olen tietoinen, että haastattelu nauhoitetaan ja ettei kenelläkään ulkopuolisella ole oikeutta materiaaliin. Kaikki materiaali tullaan tuhoamaan työn valmistuttua.

Olen saanut riittävästi tietoa työstä ja allekirjoituksellani hyväksyn ja suostun ylläolevaan tekstiin.

Paikka ja aika

Haastateltava

Haastattelija
